

A – Vývoj a činnost Soudního dvora v roce 2006

Autor: předseda Vassilios Skouris

Tato část výroční zprávy představuje syntetickým způsobem činnosti Soudního dvora Evropských společenství během roku 2006. Zaprvé podává nástin vývoje tohoto orgánu během uvedeného roku, přičemž zdůrazňuje institucionální změny, které se dotkly Soudního dvora, a změny týkající se jeho vnitřní organizace a pracovních metod (oddíl 1). Zadruhé obsahuje statistickou analýzu týkající se vývoje pracovního zatížení orgánu, jakož i průměrné délky řízení (oddíl 2). Zatřetí uvádí jako každý rok hlavní události v oblasti judikatury rozčleněné podle oblasti úpravy (oddíl 3).

1. Institucionální vývoj Soudního dvora se v roce 2006 vyznačoval především přijetím opatření směřujících k přípravě přistoupení Bulharské republiky a Rumunska dne 1. ledna 2007 (oddíl 1.1). Loňský rok byl rovněž prvním rokem činnosti Soudu pro veřejnou službu (oddíl 1.2) a došlo v něm k zahájení legislativního procesu směřujícího k zavedení řízení, které by umožnilo rychle a odpovídajícím způsobem vyřizovat předběžné otázky týkající se prostoru svobody, bezpečnosti a práva (oddíl 1.3).

1.1 Rok a půl po rozšíření v roce 2004 a přivítání dvaceti nových soudců v rámci orgánu musel Soudní dvůr zahájit přípravy na přistoupení Bulharské republiky a Rumunska dne 1. ledna 2007. V lednu 2006 byla vytvořena pracovní skupina *ad hoc* pověřená zjištěním potřeb jednotlivých útvarů a zajištěním koordinace veškerých přípravných prací na správní úrovni. Mimoto byli již od 1. července 2006 přijímáni zaměstnanci určené k tomu, aby byli poté rozděleni do obou nových jazykových jednotek v překladatelském útvaru.

V oblasti organizace soudní práce se Soudní dvůr rozhodl s ohledem na nadcházející přistoupení Bulharské republiky a Rumunska vytvořit nový pětičlenný senát, stejně jako nový senát tříčlenný. Soudní dvůr tak nyní má čtyři pětičlenné senáty (první, druhý, třetí a čtvrtý senát) a čtyři tříčlenné senáty (pátý, šestý, sedmý a osmý senát). Každý pětičlenný senát se skládá ze šesti soudců a každý tříčlenný senát z pěti soudců, kteří zasedají střídavě podle pořadí stanoveného v souladu s příslušnými ustanoveními jednacího řádu¹.

1.2 Rozhodnutím ze dne 2. prosince 2005, zveřejněným v Úředním věstníku ze dne 12. prosince 2005, bylo konstatováno řádné vytvoření Soudu pro veřejnou službu Evropské unie. Rok 2006 tak byl prvním úplným kalendářním rokem činnosti tohoto nového soudu a jeho první rozsudek byl vydán dne 26. dubna 2006.

V kapitole 3 této zprávy nalezne čtenář podrobný přehled činnosti Soudu pro veřejnou službu a v bodě C téže kapitoly veškeré soudní statistiky týkající se prvního roku jeho činnosti.

1.3 Na základě závěrů předsednictví ze zasedání Evropské rady v Bruselu konaného ve dnech 4. a 5. listopadu 2004 zahájil Soudní dvůr a politické orgány

---

¹ Po příchodu bulharského a rumunského soudce budou mít druhý a třetí senát po sedmi soudcích, šestý a sedmý senát se bude každý skládat ze šesti soudců.

Evropské unie úvahy o opatřeních, která by mohla být přijata za účelem rychlého vyřizování předběžných otázek týkajících se prostoru svobody, bezpečnosti a práva.

V tomto kontextu předložil Soudní dvůr dne 25. září 2006 první dokument obsahující úvahy o rozhodování o předběžných otázkách týkajících se prostoru svobody, bezpečnosti a práva². V tomto dokumentu Soudní dvůr zejména konstatuje, že stávající řízení, včetně zrychleného řízení stanoveného v článku 104a jednacího řádu, nemohou zaručit dostatečně rychlé vyřizování této skupiny věcí, a uvádí, že by bylo vhodné zavést nový druh řízení, který by mohl být nazván „řízení o předběžné otázce v případě naléhavosti“. V tomto ohledu Soudní dvůr předložil dvě možnosti pro tento druh řízení.

Dne 14. prosince 2006 předložil Soudní dvůr Radě Evropské unie dodatek k těmto úvahám, který obsahuje podrobnější analýzu obou možností řízení³. Tento nyní již probíhající legislativní proces vyústí v přijetí nezbytných úprav statutu a jednacího řádu Soudního dvora tak, aby byl tento orgán schopen se co nejúčinněji vyrovnat s tímto druhem soudní agendy.

2. Soudní statistiky Soudního dvora za rok 2006 vykazují podstatné zlepšení, a to již třetí rok po sobě. V tomto ohledu je nutné upozornit na zkracování délky řízení před Soudním dvorem a snižování počtu projednávaných věcí, a to navzdory značnému zvýšení počtu zahájených věcí.

Soudní dvůr v roce 2006 ukončil 503 věcí (toto je čistý počet, který zohledňuje spojení věcí). Z těchto věcí byl ve 351 vydán rozsudek a 151 vedlo k vydání usnesení. Je třeba upozornit, že počet rozsudků a usnesení vydaných v roce 2006 se příliš neliší od počtu rozsudků a usnesení vydaných v roce 2005 (362 rozsudků a 150 usnesení), a to navzdory neustálému snižování počtu projednávaných věcí v průběhu posledních tří let (974 věcí k 31. prosinci 2003, 840 k 31. prosinci 2004, 740 k 31. prosinci 2005).

Soudnímu dvoru bylo předloženo 537 nových věcí, což představuje zvýšení o 13,3 % v porovnání s počtem věcí zahájených v roce 2005 (474 věcí, hrubý počet). Počet projednávaných věcí k 31. prosinci 2006 činil 731 (hrubý počet).

Obrat v trendu prodlužování délky řízení, který byl zaznamenán již v letech 2004 a 2005, se v roce 2006 potvrdil. Co se týče předběžných otázek, průměrná délka řízení dosahuje 19,8 měsíců, zatímco v roce 2004 dosahovala 23,5 měsíců a v roce 2005 20,4 měsíců. Srovnávací analýza ukazuje, že od roku 1995 dosáhla průměrná délka vyřizování předběžných otázek v roce 2006 své nejnižší hodnoty. Pokud jde o přímé žaloby a o kasační opravné prostředky, průměrná délka vyřizování dosahovala 20 a 17,8 měsíců (21,3 měsíců a 20,9 měsíců v roce 2005).

V průběhu uplynulého roku Soudní dvůr v různé míře využíval různých nástrojů, které má k dispozici k urychlení vyřizování určitých věcí (přednostní rozhodování věcí, zrychlená řízení, zjednodušené řízení a možnost rozhodnout bez stanoviska generálního advokáta). Žádost o zrychlené řízení byla podána v 5 věcech, ovšem

---

² Tento dokument je přístupný na internetových stránkách Soudního dvora na adrese: http://curia.europa.eu/cs/instit/txtdocfr/index_projet.htm

³ Tento dokument je přístupný na internetových stránkách Soudního dvora na adrese: http://curia.europa.eu/cs/instit/txtdocfr/index_projet.htm

nebyla splněna podmínka zvláštní naléhavosti věci, kterou vyžaduje jednací řád. V souladu s praxí zavedenou v roce 2004 se o vyhovění nebo zamítnutí žádosti o zrychlené řízení rozhoduje odůvodněným usnesením předsedy Soudního dvora.

Mimoto Soudní dvůr i nadále využíval zjednodušeného řízení upraveného v čl. 104 odst. 3 jednacího řádu pro zodpovězení některých předběžných otázek. Na základě tohoto ustanovení bylo totiž vydáno 16 usnesení, jimiž bylo ukončeno celkem 21 věcí.

Soudní dvůr dále poměrně často využíval možnosti, kterou mu poskytuje článek 20 statutu, a to rozhodnout bez stanoviska generálního advokáta, pokud ve věci nevyvstává žádná nová právní otázka. Je tak třeba uvést, že přibližně 33 % rozsudků v roce 2006 bylo vyhlášeno bez stanoviska (35 % v roce 2005).

Co se týče rozdělení rozsudků mezi jednotlivá kolegia Soudního dvora, lze uvést, že velký senát a plénum vyřešily téměř 13 % věcí ukončených v roce 2006, pětičlenné senáty 63 %, a tříčlenné senáty 24 % věcí. V porovnání s předchozím rokem lze konstatovat zřetelné zvýšení počtu věcí projednávaných pětičlennými senáty (54 % v roce 2005), ustálení počtu věcí řešených velkým senátem (13 % v roce 2005) a citelné snížení počtu věcí vyřešených tříčlennými senáty (33 % v roce 2005).

Pokud jde o další informace týkající se statistických údajů za soudní rok 2006, lze odkázat na bod C této kapitoly.

3. Tento oddíl podává přehled hlavních událostí v judikatuře, uspořádaný podle oblasti úpravy následujícím způsobem:

ústavní a institucionální otázky; evropské občanství; volný pohyb zboží; zemědělství; volný pohyb osob, služeb a kapitálu; vízová, azylová a přistěhovalecká politika; pravidla hospodářské soutěže; sbližování právních předpisů; ochranné známky; daně; sociální politika; spolupráce ve věcech občanských a soudních; policejní a soudní spolupráce v trestních věcech, přičemž často se rozsudek spadající svojí hlavní problematikou do dané oblasti dotýká rovněž velmi důležitých otázek z oblasti jiné.

Ústavní a institucionální otázky

Ve svém posudku ze dne 7. února 2006 (Posudek 1/03, Sb. rozh. s. I-1145) se Soudní dvůr na žádost Rady vyslovil k tomu, zda má Evropské společenství výlučnou pravomoc uzavřít novou úmluvu o soudní příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, nahrazující Luganskou úmluvu, nebo pouze pravomoc sdílenou s členskými státy.

Soudní dvůr provedl shrnutí závěrů vyplývajících z jeho judikatury v oblasti uzavírání mezinárodních smluv Společenstvím a především připomněl, že k tomu, aby mohla být při neexistenci výslovných ustanovení Smlouvy konstatována existence výhradní pravomoci Společenství, kterému přísluší pouze pravomoci, které mu byly svěřeny, je třeba na základě konkrétní analýzy vztahu mezi zamýšlenou dohodou a platným právem Společenství nejprve prokázat, že uzavření takové dohody se může dotknout pravidel Společenství. Na tento přezkum se poté soustředil, co se týče jak pravidel

o soudní příslušnosti, tak pravidel týkajících se uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Po prokázání toho, že již z pouhé existence nařízení č. 44/2001, stanovujícího ucelený a soudržný systém pravidel o příslušnosti, se jakákoliv mezinárodní dohoda zavádějící rovněž takový ucelený systém pravidel pro určení příslušnosti, jako je systém vytvořený tímto nařízením, může dotknout uvedených pravidel o příslušnosti, a následném ověření *in concreto*, že tomu tak skutečně je v případě zamýšlené úmluvy, navzdory tomu, že do ní byla včleněna doložka nazvaná „o oddělení“, podle níž není touto dohodou dotčeno použití relevantních ustanovení práva Společenství členskými státy, a konečně poté, co uvedl, že stejné konstatování lze učinit, co se týče zamýšlených ustanovení v oblasti uznávání a výkonu soudních rozhodnutí, došel Soudní dvůr k závěru, že nová Luganská úmluva plně spadá do výhradní pravomoci Společenství.

Ve věci *Komise v. Francie* (rozsudek ze dne 14. března 2006, C-177/04, Sb. rozh. s. I-2461) se Soudní dvůr vyslovil k žalobě pro nesplnění povinnosti na základě článku 228 ES.

Jelikož Francouzská republika uplatňovala, že nová formulace vytýkaných žalobních důvodů podaná Komisí v průběhu řízení představuje nový návrh, který může vyvolat nepřipustnost žaloby, Soudní dvůr rozhodl, že požadavek, podle kterého je předmět žaloby vymezen postupem před zahájením soudního řízení, nemůže jít tak daleko, aby v každém případě ukládal dokonalou shodu mezi výrokem odůvodněného stanoviska a návrhovými žádáními žaloby, jestliže předmět sporu nebyl rozšířen nebo změněn, ale pouze zúžen. Komise proto může omezit rozsah nesplnění povinnosti, jehož určení se dožaduje, tak, aby zohlednila dílčí opatření ke splnění povinností přijatá v průběhu řízení.

Po prokázání toho, že nesplnění povinnosti vytýkané Francouzské republice trvalo k datu, ke kterému Soudní dvůr zkoumal skutkové okolnosti, provedl Soudní dvůr posouzení návrhu na penále vzneseného Komisí. Soudní dvůr nejprve připomíná, že cílem článku 228 ES je přimět členský stát, aby splnil povinnosti vyplývající z rozsudku, kterým bylo rozhodnuto o nesplnění povinnosti, a tím zajistit účinné používání práva Společenství, a že penále nebo paušální částka směřují obojí k tomu, aby byl vyvíjen ekonomický nátlak na členský stát, který jej přiměje k tomu, aby v neplnění povinností ustal, a tudíž musí být stanoveny v závislosti na stupni přesvědčování nezbytného k tomu, aby takový stát změnil své chování. Přísluší Soudnímu dvoru, aby při výkonu své posuzovací pravomoci stanovil penále v závislosti na základních kritériích, kterými v zásadě jsou délka porušení, stupeň jeho závažnosti a platební schopnost dotčeného členského státu. Je třeba také přihlídnout k důsledkům nesplnění povinností vyplývajících z rozsudku pro soukromé a veřejné zájmy a k naléhavosti, s níž je třeba přimět dotyčný členský stát k tomu, aby dostal svým povinnostem. V tomto ohledu Soudní dvůr uvádí, že mohou-li takové pokyny, jaké jsou obsaženy ve sděleních zveřejněných Komisí, skutečně přispívat k zaručení transparentnosti, předvídatelnosti a právní jistoty ohledně kroků přijímaných tímto orgánem, nic to nemění na tom, že výkon pravomoci svěřené Soudnímu dvoru čl. 228 odst. 2 ES nepodléhá podmínce, aby Komise vydala taková pravidla, která v každém případě nemohou zavazovat Soudní dvůr. V projednávaném případě, sice Soudní dvůr souhlasil s koeficienty týkajícími se závažnosti porušení a hrubého národního produktu a počtu hlasů, který má dotčený členský stát, ale nesouhlasil naopak s koeficientem souvisejícím s délkou porušení. Jelikož se domníval, že pro účely stanovení tohoto koeficientu je třeba zohlednit dobu od prvního rozsudku Soudního dvora po okamžik jeho posouzení skutkových okolností, a nikoliv po okamžik podání žaloby, uložil Soudní dvůr uvedenému členskému státu zaplatit vyšší penále, než které bylo navrženo Komisí.

Ve věci *Komise v. Irsko* (rozsudek ze dne 30. května 2006, C-459/03, Sb. rozh. s. I-4635) Soudní dvůr v rámci řízení pro nesplnění povinnosti zahájeného Komisí určil, že Irsko tím, že zahájilo řízení k vyřešení sporů proti Spojenému království Velké Británie a Severního Irska v rámci Úmluvy Organizace Spojených národů o mořském právu, pokud jde o továrnu MOX umístěnou v Sellafield (Spojené království), nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z různých ustanovení Smluv o ES a AE. Soudní dvůr došel k tomuto závěru pomocí úvah v několika krocích. Nejprve se zabýval tím, s ohledem na skutečnost, že Komise vytýkala Irsku nesplnění povinnosti vyplývajících z článku 292 ES, který stanoví, že se členské státy zavazují, že spory o výklad nebo provádění Smlouvy nebudou řešit jinak, než jak tato Smlouva stanoví, zda ustanovení Úmluvy o mořském právu, jejichž porušení Irsko vytýkalo Spojenému království před rozhodčím orgánem, mají být považována za ustanovení práva Společenství, jejichž porušení členským státem spadá pod řízení pro nesplnění povinnosti zavedené článkem 226 ES a následujícími. Na základě úvah, zahrnujících současně pravidla, kterými se řídí uzavírání mezinárodních smluv Společenstvím, stejně jako relevantní právní předpisy Společenství a konkrétní překum ustanovení, na jejichž porušení Irsko poukazovalo, došel Soudní dvůr k závěru, že ustanovení uvedené úmluvy, kterých se dovolává Irsko v rámci sporu týkajícího se továrny MOX, předloženého Arbitrážnímu tribunálu, představují pravidla, která tvoří součást právního řádu Společenství. Soudní dvůr je tedy příslušný k rozhodování sporů o výklad a provádění uvedených ustanovení, jakož i k tomu, aby posoudil jejich dodržování členským státem, a je to tedy on sám, kdo má podle článku 292 ES výhradní pravomoc rozhodnout takový spor, jaký Irsko předložilo rozhodčímu orgánu. Nicméně porušení povinnosti Irskem zde nekončí. Uvedený stát totiž rovněž porušil své povinnosti v rámci Společenství tím, že předložil k posouzení uvedenému orgánu akty Společenství, zejména různé směrnice přijaté na základě Smlouvy o ES nebo Smlouvy o AE, což představuje další porušení povinnosti dodržovat výhradní pravomoc Soudního dvora pro výklad a provádění ustanovení práva Společenství, která vyplývá z článků 292 ES a 193 AE. Irsko krom toho nedodrželo svoji povinnost loajální spolupráce, kterou stanoví články 10 ES a 192 AE tím, že zahájilo řízení v rámci režimu rozhodování sporů stanoveného Úmluvou o mořském právu, aniž by informovalo nebo předem konzultovalo příslušné orgány Společenství.

Ve věci *Traghetti del Mediterraneo* (rozsudek ze dne 13. června 2006, C-173/03, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) Soudní dvůr upřesnil pravidla použitelná v oblasti odpovědnosti členských států související s porušením práva Společenství ve zvláštním případě, kdy k tomuto porušení dojde při výkonu soudní funkce. Zejména se měl vyslovit k posouzení slučitelnosti vnitrostátních právních předpisů, které jednak vylučují veškerou odpovědnost členského státu za škody způsobené jednotlivcům porušením práva Společenství vnitrostátním soudem rozhodujícím v poslední instanci, vyplývá-li toto porušení z výkladu právních pravidel nebo z posouzení skutkových okolností a důkazů uskutečněných tímto soudem, a které dále omezují tuto odpovědnost pouze na případy úmyslu nebo hrubé nedbalosti soudce, s právem Společenství. V tomto ohledu Soudní dvůr rozhodl jednak, že právo Společenství brání vnitrostátním právním předpisům, které obecně vylučují odpovědnost členského státu za škody způsobené jednotlivcům porušením práva Společenství přičitatelným soudu rozhodujícím v poslední instanci z důvodu, že dotčené porušení vyplývá z výkladu právních pravidel nebo z posouzení skutkových okolností a důkazů uskutečňovaných tímto soudem, a jednak, že právo Společenství rovněž brání vnitrostátním právním předpisům, které omezují založení této odpovědnosti pouze na případy úmyslu nebo hrubé nedbalosti soudce, pokud by takové omezení vedlo k vyloučení založení odpovědnosti dotčeného členského státu v ostatních případech, kdy dojde ke zjevnému porušení použitelného práva tak, jak je

upřesněno v bodech 53 až 56 rozsudku Köbler (rozsudek ze dne 30. září 2003, C-224/01, Recueil, s. I-10239).

Věc *Komise v. Cresson* (rozsudek ze dne 11. července 2006, C-432/04, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) poskytla Soudnímu dvoru příležitost osvětlit povinnosti členů Komise ve smyslu článku 213 ES. Soudní dvůr rozhodl, že pojmu „povinnosti vyplývající z jejich postavení člena Komise“ je třeba rozumět široce a že tento pojem zahrnuje mimo povinnosti čestného a zdrženlivého jednání i povinnost jednat zcela nezávisle a v obecném zájmu Společenství. V případě nesplnění povinnosti naplňujícího určitý stupeň závažnosti je Smlouvou stanovenou sankcí odvolání dotyčného z funkce nebo odnětí jeho nároku na důchod nebo jej nahrazující požitky. Člen Komise, jehož mandát uplynul, může být sankcionován za nesplnění povinnosti, kterého se dopustil v průběhu svého mandátu, ale které bylo zjištěno po uplynutí tohoto mandátu. Jelikož nelze rozhodnout o odvolání dotyčného z funkce, má Soudní dvůr k dispozici pouze odnětí nároků, u nichž má volnost rozhodnout o jejich úplném nebo částečném odnětí podle stupně závažnosti nesplnění povinnosti. Lhůty pro zahájení řízení nicméně nejsou neomezené vzhledem k požadavku právní jistoty a k respektování práv obhajoby, které vyžadují, aby osobě, proti níž Komise zahájila správní řízení, bylo umožněno užitečně vyjádřit její stanovisko. Stále podle Soudního dvora, nemožnost podat opravný prostředek proti jeho rozhodnutí nepředstavuje v žádném případě, s ohledem na práva členů Komise na účinnou soudní ochranu, nedostatek, který by bránil tomu, aby vykonával své pravomoci. Pokud jde o přezkum žalobních důvodů uplatňovaných proti komisaři, proti němuž bylo řízení vedeno, Soudní dvůr rozhodl, že zjištění učiněná v průběhu trestního řízení mohou být zohledněna, ale že není vázán právní kvalifikací skutkových zjištění a přísluší mu zjistit, zda vytýkané skutečnosti představují nesplnění povinností vyplývajících z postavení člena Komise. Na základě těchto úvah a po podrobném přezkumu skutkových poznatků ze spisu vyhověl Soudní dvůr částečně žalobě, když došel k závěru, že dotčený člen Komise porušil povinnosti vyplývající z jeho postavení člena Komise ve smyslu ustanovení čl. 213 odst. 2 ES a čl. 126 odst. 2 AE. S přihlédnutím k okolnostem projednávaného případu měl nicméně za to, že určení nesplnění povinností představuje samo o sobě přiměřenou sankci a prominul É. Cresson sankci ve formě odnětí jejího nároku na důchod nebo jej nahrazující požitky.

Ve věcech *Španělsko v. Spojené království* (rozsudek ze dne 12. září 2006, C-145/04, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) a *Eman a Sevinger* (rozsudek ze dne 12. září 2006, C-300/04, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) se Soudní dvůr vyslovil k pravidlům Smlouvy týkajícím se evropského občanství a voleb zástupců do Evropského parlamentu, zejména co se týče volebního práva týkajícího se těchto voleb a jeho výkonu. Ve věci *Španělsko v. Spojené království* se totiž Soudní dvůr zabýval pravomocí členských států rozšířit právo volit ve volbách do Evropského parlamentu na rezidenty, kteří nejsou občany Evropské unie. V projednávaném případě Španělské království zpochybňovalo zákon Spojeného království Velké Británie a Severního Irska, který stanoví, co se týče Gibraltaru, že příslušníci Commonwealth mající bydliště nebo pobyt na tomto území, kteří nejsou příslušníky Společenství, mají právo volit a být voleni do Evropského parlamentu. V tomto ohledu Soudní dvůr rozhodl, že přísluší členským státům, aby určily osoby, které mají právo volit a být voleny ve volbách do Evropského parlamentu, při respektování práva Společenství. Měl za to, že články 189 ES, 190 ES, 17 ES a 19 ES nebrání tomu, aby členské státy přiznaly toto právo volit a být volen určitým osobám majícím s těmito státy úzké vztahy, jiným, než jsou jejich vlastní státní příslušníci nebo občané Unie mající bydliště nebo pobyt na jejich území. Navíc podle Soudního dvora existence zjevné vazby mezi občanstvím a právem volit nemůže vyplývat z ustanovení Smlouvy týkajících se složení Evropského parlamentu

a občanství Unie. A konečně, Soudní dvůr zdůraznil, že z článků Smlouvy týkajících se občanství Unie nelze vyvodit zásadu, že pouze občané Unie mají prospěch ze všech ostatních ustanovení Smlouvy, a došel k závěru, že sporné právní předpisy Spojeného království jsou v souladu s právem Společenství.

Ve výše uvedené věci *Eman a Sevinger* se Soudní dvůr vyjádřil k výkladu článku 17 ES, čl. 19 odst. 2 ES, článků 189 ES a 190 ES a čl. 299 odst. 3 ES, a to na základě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce předložené Raad van State (Nizozemsko) v rámci sporu týkajícího se dvou nizozemských státních příslušníků, majících bydliště na Arubě, kteří napadli zamítnutí svých žádostí o zápis do seznamu voličů pro volby členů Evropského parlamentu konané dne 10. června 2004 z důvodu svého bydliště. Podle Soudního dvora osoby, které mají státní příslušnost členského státu a mají pobyt nebo bydliště na území, které patří mezi zámořské země a území, uvedené v čl. 299 odst. 3 ES, se mohou dovolávat práv přiznaných občanům Unie v části druhé Smlouvy. Nicméně, zámořské země a území (ZZU) jsou předmětem zvláštního systému přidružení, který je stanoven v části čtvrté Smlouvy (články 182 ES až 188 ES), takže se na ně bez výslovného odkazu nevztahují obecná ustanovení Smlouvy a články 189 ES a 190 ES, týkající se Evropského parlamentu, se na tyto země a území nevztahují, v důsledku čehož v nich členské státy nejsou povinny konat volby do Evropského parlamentu. Krom toho, za současného stavu práva Společenství nic nebrání tomu, aby členské státy definovaly při respektování práva Společenství podmínky práva volit a být volen ve volbách do Evropského parlamentu odkazem na kritérium bydliště na území, na kterém se volby konají. Zásada rovného zacházení nicméně brání tomu, aby důsledkem zvolených kritérií bylo rozdílné zacházení mezi státními příslušníky, kteří se nacházejí ve srovnatelných situacích, aniž by bylo toto rozdílné zacházení objektivně odůvodněno.

Věc *i-21 Germany a Arcor* (rozsudek ze dne 19. září 2006, C-392/04 a C-422/04, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) poskytla Soudnímu dvoru příležitost nalézt rovnováhu mezi předností práva Společenství a právní jistotou, co se týče způsobu, jakým má být naloženo s protiprávním správním aktem porušujícím právo Společenství. Soudní dvůr rozhodl, že v souladu se zásadou právní jistoty není správní orgán povinen přehodnotit správní rozhodnutí, které nabylo právní moci po uplynutí přiměřené lhůty k podání opravného prostředku nebo vyčerpáním opravných prostředků. Nicméně uznal, že tato zásada může být omezena, jsou-li splněny čtyři podmínky: správní orgán podle vnitrostátního práva disponuje pravomocí přehodnotit toto rozhodnutí, dotčené rozhodnutí nabylo právní moci v důsledku rozsudku vnitrostátního soudu rozhodujícího v posledním stupni, uvedený rozsudek je ve světle pozdější judikatury Soudního dvora založen na nesprávném výkladu práva Společenství, který byl přijat, aniž by byla Soudnímu dvoru předložena předběžná otázka, a dotyčná osoba se obrátila na správní orgán neprodleně poté, co se dozvěděla o uvedené judikatuře (viz rozsudek ze dne 13. ledna 2004, *Kühne & Heintz*, C-453/00, Recueil, s. I-837). Krom toho zásada rovnocennosti vyžaduje, aby se všechna pravidla použitelná na opravné prostředky, včetně stanovených lhůt, používala bez rozdílu na opravné prostředky založené na porušení práva Společenství a opravné prostředky založené na porušení vnitrostátního práva. Pokud je na základě pravidel vnitrostátního práva správní orgán povinen zrušit správní rozhodnutí, které nabylo právní moci, ale které je zjevně neslučitelné s vnitrostátním právem, tatáž povinnost musí existovat v případě zjevné neslučitelnosti s právem Společenství. Vnitrostátní soud posoudí, zda právní úprava neslučitelná s právem Společenství je zjevně protiprávní ve smyslu dotčeného vnitrostátního práva, a je-li tomu tak, vyvodí z toho všechny důsledky, které vyplývají z jeho vnitrostátního práva.

Ve dvou věcech vyvstala otázka týkající se přípustnosti žaloby na neplatnost. Na jedné straně věc *Regione Siciliana v. Komise* (rozsudek ze dne 2. května 2006,

C-417/04 P, Sb. rozh. s. I-3881), jejímž předmětem byl kasační opravný prostředek, kterým se region Regione Siciliana domáhal zrušení usnesení Soudu prvního stupně, kterým Soud prohlásil jeho žalobu na neplatnost rozhodnutí Komise o ukončení finanční pomoci z Evropského fondu pro regionální rozvoj za nepřijatelnou, umožnila Soudnímu dvoru znovu objasnit pojem „členský stát“. Soudní dvůr připomněl, že žalobu podanou regionálním nebo místním celkem nelze považovat za žalobu členského státu, jelikož pojem „členský stát“ ve smyslu článku 230 ES zahrnuje pouze vládní orgány členských států. Soudní dvůr nicméně rozhodl, že na základě tohoto článku má regionální nebo místní celek možnost v rozsahu, v němž má právní subjektivitu na základě vnitrostátního právního řádu, podat žalobu proti rozhodnutím, která jsou mu určena, i proti rozhodnutím, která, byť vydána ve formě nařízení nebo rozhodnutí určeného jiné osobě, se ho bezprostředně a osobně dotýkají. Nelze však mít za to, že se regionálního orgánu odpovědného za realizaci projektu financovaného z evropského fondu bezprostředně dotýká rozhodnutí Komise určené dotčenému členskému státu a týkající se ukončení financování z tohoto fondu. Na druhé straně, věc *Reynolds Tobacco a další v. Komise* (rozsudek ze dne 12. září 2006, C-131/03 P, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) vedla Soudní dvůr k posouzení možnosti dosažení zrušení rozhodnutí o podání soudní žaloby přijatých Komisí. Soudní dvůr rozhodl, že akty nebo rozhodnutími, které mohou být předmětem žaloby na neplatnost, mohou být pouze opatření s právně závaznými účinky, jimiž mohou být dotčeny zájmy žalobce a která podstatným způsobem mění jeho právní postavení. Rozhodnutí předložit věc soudu je aktem nezbytným pro získání závazného soudního rozhodnutí, ale, jako takové, nestanovuje s konečnou platností povinnosti účastníků sporu, a tedy samo o sobě nemění sporné právní postavení. Procesní subjekty, které se nicméně domnívají, že jim byla způsobena újma v důsledku protiprávního jednání orgánu, nejsou však zbaveny přístupu k soudu, jelikož je možné podat žalobu na uplatnění mimosmluvní odpovědnosti, pokud dotčené jednání může založit odpovědnost Společenství.

Ve věci *International Air Transport Association a další* (rozsudek ze dne 10. ledna 2006, C-344/04, Sb. rozh. s. I-403) Soudní dvůr ohledně článku 234 ES rozhodl, že existence zpochybnění platnosti aktu Společenství před vnitrostátním soudem sama o sobě nestačí pro odůvodnění předložení předběžné otázky Soudnímu dvoru. Pouze pokud se soud, jehož rozhodnutí lze napadnout opravným prostředkem podle vnitrostátního práva, domnívá, že jeden nebo více důvodů neplatnosti aktu Společenství uvedených účastníky řízení nebo popřípadě uplatněných bez návrhu je opodstatněných, je povinen přerušit řízení a obrátit se na Soudní dvůr v řízení o předběžné otázce směřujícím k posouzení platnosti.

A konečně, v celé řadě věcí byl Soudní dvůr konfrontován s problematikou volby právního základu aktů Společenství. Zvláštní pozornost si zde zaslouhuje šest věcí.

Nejprve je třeba uvést věci *Komise v. Rada* (rozsudek ze dne 10. ledna 2006, C-94/03, Sb. rozh. s. I-1) a *Komise v. Parlament a Rada* (rozsudek ze dne 10. ledna 2006, C-178/03, Sb. rozh. s. I-107), týkající se rozhodnutí 2003/106⁴ a nařízení č. 304/2003⁵. V každé z těchto věcí Soudní dvůr znovu potvrdil hlavní zásady, které stanovil již ve své judikatuře týkající se dvojího právního základu. Připomenul totiž jednak, že volba právního základu aktu Společenství se musí zakládat na objektivních skutečnostech, které mohou být předmětem soudního přezkumu, mezi

⁴ Rozhodnutí Rady 2003/106/ES ze dne 19. prosince 2002 o schválení Rotterdamské úmluvy o postupu předchozího souhlasu pro určité nebezpečné chemické látky a pesticidy v mezinárodním obchodu jménem Evropského společenství (Úř. věst. L 63, s. 27; Zvl. vyd. 11/46, s. 91).

⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 304/2003 ze dne 28. ledna 2003 o vývozu a dovozu nebezpečných chemických látek (Úř. věst. L 63, s. 1; Zvl. vyd. 11/46, s. 65).

něž patří zejména cíl a obsah aktu, a jednak, že pokud přezkum aktu Společenství ukáže, že sleduje dvojí cíl nebo že má dvě složky, a pokud jedny z nich je možno identifikovat jako hlavní nebo převažující, zatímco druhé jsou pouze vedlejší, musí být akt založen na jediném právním základu, a sice na tom, který vyžaduje hlavní nebo převažující cíl nebo složka, a konečně, že výjimečně, pokud je oproti tomu prokázáno, že akt sleduje současně několik cílů nebo že má několik složek, které jsou neoddělitelně spjaty, aniž by jedny byly ve vztahu k druhým druhořadými nebo nepřímými, bude muset být takový akt založen na různých odpovídajících právních základech, přičemž je třeba zdůraznit, že použití dvojího právního základu je nicméně vyloučeno, pokud jsou postupy stanovené pro každý z těchto základů neslučitelné nebo pokud by kumulace právních základů mohla způsobit újmu právům Parlamentu. Použitím této judikatury Soudní dvůr v první věci rozhodl, že rozhodnutí 2003/106 mělo být založeno na článku 133 ES a čl. 175 odst. 1 ES, ve spojení s relevantními ustanoveními článku 300 ES, a že tedy proto musí být zrušeno, jelikož je založeno pouze na čl. 175 odst. 1 ES ve spojení s čl. 300 odst. 2 prvním pododstavcem první větou a odst. 3 prvním pododstavcem ES. Stejně tak ve druhé věci Soudní dvůr rozhodl, že nařízení č. 304/2003 mělo být založeno na článku 133 ES a čl. 175 odst. 1 ES, a že tedy musí být zrušeno, jelikož je založeno pouze na čl. 175 odst. 1 ES.

Další čtyři věci mají společné to, že se týkají podmínek pro použití článku 95 ES jako právního základu.

Nejprve ve věci *Parlament v. Rada* (rozsudek ze dne 2. května 2006, C-436/03, Sb. rozh. s. I-3733) Soudní dvůr připomenul svoji judikaturu, podle které článek 95 ES opravňuje zákonodárce Společenství k přijetí opatření určených ke zlepšení podmínek pro vytvoření a fungování vnitřního trhu, přičemž tato opatření musí skutečně mít tento účel a přispívat k odstranění překážek hospodářským svobodám zaručeným Smlouvou, mezi které patří svoboda usazování, či opatření, jejichž účelem je předejít vzniku překážek obchodu v důsledku různorodého vývoje vnitrostátních právních předpisů, nicméně vznik takových překážek musí být pravděpodobný a účelem dotčeného opatření musí být jejich zabránění. V této věci tak Soudní dvůr rozhodl, že článek 95 ES nemohl být náležitým právním základem pro přijetí nařízení č. 1435/2003⁶ a že toto bylo správně přijato na základě článku 308 ES. Dále, rovněž na základě použití této judikatury, Soudní dvůr ve věci *Spojené království v. Parlament a Rada* (rozsudek ze dne 2. května 2006, C-217/04, Sb. rozh. s. I-3771) rozhodl, že nařízení č. 460/2004⁷ bylo správně založeno na článku 95 ES. Ve spojených věcech *Parlament v. Rada a Komise* (rozsudek ze dne 30. května 2006, C-317/04 a C-318/04, Sb. rozh. s. I-4721) Soudní dvůr naopak rozhodl, že rozhodnutí 2004/496⁸ nebylo možné přijmout právoplatně na základě článku 95 ES ve spojení s článkem 25 směrnice 95/46⁹, jelikož předmětem tohoto rozhodnutí je

---

⁶ Nařízení Rady (ES) č. 1435/2003 ze dne 22. července 2003 o statutu Evropské družstevní společnosti (SCE) (Úř. věst. L 207, s. 1; Zvl. vyd. 17/01, s. 280).

⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 460/2004 ze dne 10. března 2004 o zřízení Evropské agentury pro bezpečnost sítí a informací (Úř. věst. L 77, s. 1; Zvl. vyd. 01/05, s. 35).

⁸ Rozhodnutí Rady 2004/496/ES ze dne 17. května 2004 o uzavření dohody mezi Evropským společenstvím a Spojenými státy americkými o zpracování a předávání údajů jmenné evidence cestujících (PNR) Úřadu pro cla a ochranu hranic ministerstva vnitřní bezpečnosti Spojených států (Úř. věst. L 183, s. 83 a oprava Úř. věst. 2005, L 255, s. 168).

⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (Úř. věst. L 281, s. 31; Zvl. vyd. 13/15, s. 355), ve znění pozdějších předpisů.

dohoda o zpracovávání údajů, která, jelikož se týká veřejné bezpečnosti a činnosti státu v oblasti trestního práva, je vyňata z oblasti působnosti směrnice 95/46 na základě jejího čl. 3 odst. 2 první odrážky. A konečně, ve věci *Německo v. Parlament a Rada* (rozsudek ze dne 12. prosince 2006, C-380/03, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) Soudní dvůr poté, co připomenul, že jsou-li podmínky pro použití článku 95 ES jako právního základu splněny, zákonodárci Společenství nelze z důvodu, že ochrana veřejného zdraví je rozhodující při volbách řešení, které je třeba učinit, bránit v tom, aby se o tento právní základ opíral, rovněž především na základě této judikatury rozhodl, že zákonodárce Společenství přijetím článků 3 a 4 směrnice 2003/33¹⁰ pouze na základě článku 95 ES neporušil ustanovení čl. 152 odst. 4 písm. c) ES, a že žaloba podaná Spolkovou republikou Německo proti těmto ustanovením musí být v důsledku toho zamítnuta.

Evropské občanství

V této oblasti si kromě výše zmíněných věcí týkajících se voleb zástupců do Evropského parlamentu zaslouží pozornost dvě věci.

Ve věci *De Cuyper* (rozsudek ze dne 18. července 2006, C-406/04, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) Soudní dvůr posuzoval slučitelnost svobody pohybu a svobody pobytu občanů Evropské unie, přiznaných článkem 18 ES, s belgickou právní úpravou v oblasti nezaměstnanosti. Tato právní úprava vyžaduje pro nezaměstnané starší 50 let splnění podmínky bydliště, přestože tito již nejsou povinni nabízet se na trhu práce. Soudní dvůr nejprve připomněl, že právo pobytu občanů Unie není nepodmíněné, ale je přiznáno pouze s výhradou omezení a podmínek stanovených ve Smlouvě a v jejích prováděcích ustanoveních. Soudní dvůr konstatoval, že belgická právní úprava znevýhodňuje některé státní příslušníky pouze proto, že využili své svobody pohybu a pobytu, a proto představuje omezení svobod přiznaných článkem 18 ES. Soudní dvůr ale připustil, že toto omezení je odůvodněno objektivními hledisky obecného zájmu, která jsou nezávislá na státní příslušnosti dotyčných osob. Soudní dvůr tak konstatoval, že podmínka bydliště odpovídá potřebě kontrolovat profesní a rodinnou situaci nezaměstnaných osob tím, že umožňuje inspekčním službám ověřit, zda v situaci příjemce příspěvku v nezaměstnanosti nedošlo ke změně, jež by mohla mít vliv na přiznanou dávku. Soudní dvůr rovněž poznamenal, že specifická povaha kontroly v oblasti nezaměstnanosti odůvodňuje zavedení mechanismů, které jsou více omezující než mechanismy stanovené pro kontrolu jiných dávek, a že méně omezující opatření, jako je předložení dokumentů nebo potvrzení, by zbavila kontrolu její neočekávanosti, a snížila by tedy její účinnost.

Slučitelnost podmínky bydliště s článkem 18 ES byla rovněž předmětem věci *Tas-Hagen a Tas* (rozsudek ze dne 26. října 2006, C-192/05, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí), týkající se právní úpravy poskytnutí dávek civilním válečným obětem, která vyžaduje, aby měl dotyčný k datu podání žádosti bydliště na vnitrostátním území.

Soudní dvůr se věnoval nejprve určení toho, zda tato problematika spadá pod článek 18 ES. V tomto ohledu uvedl, že při současném stavu rozvoje práva Společenství

---

¹⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/33/ES ze dne 26. května 2003 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se reklamy na tabákové výrobky a sponzorství souvisejícího s tabákovými výrobky (Úř. věst. L 152, s. 16; Zvl. vyd. 15/07, s. 460).

spadá dávka, která má za cíl odškodnit civilní oběti války, do pravomoci členských států, přičemž ty musí při výkonu takové pravomoci dodržovat právo Společenství. Přitom při existenci takové právní úpravy může výkon práva svobodně se pohybovat a pobývat přiznaného článkem 18 ES mít vliv na možnost získat uvedenou dávku, takže taková situace nemůže být považována za nemající žádnou spojitost s právem Společenství. Pokud jde o nepřípustnost podmínky bydliště, Soudní dvůr konstatoval, že tato podmínka může odradit od výkonu svobod přiznaných článkem 18 ES, a z tohoto důvodu představuje omezení těchto svobod. Soudní dvůr uvedl, že toto omezení může být sice v zásadě odůvodněno snahou o omezení povinnosti zachování solidarity s válečnými oběťmi pouze na osoby mající v průběhu této války a po jejím skončení pouto k lidu dotčeného státu, kdy podmínka bydliště tak svědčí o stupni vazby těchto osob na společnost. Nicméně, ačkoliv Soudní dvůr zdůraznil široký prostor pro uvážení členských států, co se týče dávek, které nejsou upraveny právem Společenství, měl za to, že kritérium bydliště nemůže představovat dostatečně určující znak uvedené vazby, může-li vést k rozdílným výsledkům pro osoby usazené v zahraničí, jejichž stupeň začlenění je v každém ohledu srovnatelný. Jelikož se vztahuje výhradně na den podání žádosti, není kritérium bydliště dostatečně určující pro stanovení stupně vazby žadatele na společnost, která k němu vyjadřuje svoji solidaritu, takže nedodrжуje zásadu přiměřenosti.

Volný pohyb zboží

Ve spojených věcech *Sfakianakis* (rozsudek ze dne 9. února 2006, C-23/04 až C-25/04, Sb. rozh. s. I-1265) měl Soudní dvůr za úkol provést výklad Evropské dohody zakládající přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Maďarskou republikou na straně druhé, konkrétněji čl. 31 odst. 2 a článku 32 protokolu č. 4 k této dohodě¹¹, v odpověď na žádost o rozhodnutí o předběžné otázce předloženou řeckým soudem, který měl rozhodnout spor týkající se dovozu automobilů pocházejících z Maďarska do Řecka uskutečněných v rámci preferenčního režimu zavedeného uvedenou dohodou.

Soudní dvůr rozhodl, že článek 31 odst. 2 a článek 32 protokolu č. 4 k uvedené dohodě, ve znění rozhodnutí Rady přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Maďarskou republikou na straně druhé č. 3/96, musí být vykládány v tom smyslu, že celní orgány dovozního státu jsou povinny zohlednit soudní rozhodnutí vydaná ve vývozním státě o žalobách podaných proti výsledkům kontroly platnosti průvodních osvědčení vydaných celními orgány vývozního státu, pokud byly o existenci těchto žalob a obsahu těchto rozhodnutí informovány, a to nezávisle na tom, zda kontrola platnosti průvodních osvědčení byla, či nebyla provedena na žádost celních orgánů dovozního státu. V týchž spojených věcech Soudní dvůr rozhodl, že užitečný účinek zrušení cel stanoveného v uvedené dohodě brání tomu, aby celní orgány dovozního státu vydaly předtím, než jim bude sdělen konečný výsledek žalob podaných proti závěrům kontroly po propuštění zboží, správní rozhodnutí ukládající zaplacení cla zvýšeného o daně a pokuty, třebaže nebyla rozhodnutí orgánů vývozního státu, jež původně vydaly osvědčení o oběhu zboží, odvolána nebo zrušena.

Zemědělství

---

¹¹ Evropská dohoda zakládající přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Maďarskou republikou na straně druhé, uzavřená a schválená rozhodnutím Rady a Komise ze dne 13. prosince 1993 (Úř. věst. L 347, s. 1).

Co se týče společné zemědělské politiky, je třeba uvést věc *Španělsko v. Rada* (rozsudek ze dne 7. září 2006, C-310/04, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí), ve které byla Soudnímu dvoru Španělským královstvím předložena žaloba na neplatnost směřující proti novému režimu podpory Společenství pro bavlnu vytvořenému nařízením č. 864/2004¹² a zavedenému nařízením č. 1782/2003¹³, kterým se provádí takzvané MacSharryho reformy. Mezi jednotlivými žalobními důvody uplatňovanými Španělským královstvím shledal Soudní dvůr opodstatněným žalobní důvod týkající se porušení zásady proporcionality. Soudní dvůr totiž rozhodl, že Rada, tvůrce nařízení č. 864/2004, neprokázala, že nový režim podpory pro bavlnu zavedený tímto nařízením byl přijat v rámci skutečného výkonu její posuzovací pravomoci, která podle Soudního dvora předpokládá zohlednění všech relevantních skutečností a okolností projednávaného případu, zvláště mzdových nákladů a potenciálních účinků reformy režimu podpory pro bavlnu na hospodářskou situaci vyzrňovacích stanic. Soudní dvůr tak měl za to, že údaje, které mu byly předloženy, mu neumožňují ověřit, zda mohl zákonodárce Společenství dojít k závěru, aniž by překročil meze své široké posuzovací pravomoci, kterou má v dané oblasti, že stanovení výše zvláštní podpory pro bavlnu na 35 % veškerých existujících podpor v dřívějším režimu podpory stačí k zajištění cíle uvedeného v pátém bodu odůvodnění nařízení č. 864/2004, jímž je zajištění výnosnosti, a tedy pokračování v pěstování této plodiny, a který odráží cíl stanovený v odstavci 2 protokolu č. 4 k aktu o přistoupení Řecké republiky k Evropským společenstvím. Soudní dvůr tak zrušil čl. 1 bod 20 nařízení č. 864/2004, kterým se do hlavy IV nařízení č. 1782/2003 vkládá kapitola 10a. Soudní dvůr nicméně odložil účinky tohoto zrušení do doby přijetí nového nařízení v přiměřené lhůtě.

Volný pohyb osob, služeb a kapitálu

V této široké oblasti musejí být důležité věci řešené v loňském roce rozděleny do tematických skupin.

Soudní dvůr musel především připomenout meze použití ustanovení týkajících se svobody pohybu, které představují čistě vnitrostátní situace na straně jedné a zneužití práva na straně druhé. Podle ustálené judikatury totiž situace, která nepřekračuje v žádném ze svých prvků hranice jednoho členského státu, nespadá pod ustanovení týkající se volného pohybu osob. V tomto kontextu je Soudní dvůr opakovaně nucen posuzovat to, zda zřízení bydliště nebo trvalého pobytu daňovým poplatníkem, který je příslušníkem Společenství, na území jiného členského státu, než ve kterém vykonává své hospodářské činnosti, představuje dostatečně cizí prvek k tomu, aby tento poplatník mohl uplatňovat volný pohyb osob, služeb nebo kapitálu. Za rok 2006 zasluhují v tomto ohledu zvláštní pozornost dvě věci: věc *Ritter-Coulais*

---

¹² Nařízení Rady (ES) č. 864/2004 ze dne 29. dubna 2004, kterým se mění a z důvodu přistoupení České republiky, Estonska, Kypru, Lotyšska, Litvy, Maďarska, Malty, Polska, Slovinska a Slovenska k Evropské unii upravuje nařízení č. 1782/2003, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zavádějí některé režimy podpor pro zemědělce (Úř. věst. L 161, s. 48; Zvl. vyd. 13/45, s. 136).

¹³ Nařízení Rady (ES) č. 1782/2003 ze dne 29. září 2003, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zavádějí některé režimy podpor pro zemědělce a kterým se mění nařízení (EHS) č. 2019/93, (ES) č. 1452/2001, (ES) č. 1453/2001, (ES) č. 1454/2001, (ES) č. 1868/94, (ES) č. 1251/1999, (ES) č. 1254/1999, (ES) č. 1673/2000, (EHS) č. 2358/71 a (ES) č. 2529/2001 (Úř. věst. L 270, s. 1; Zvl. vyd. 03/40, s. 269).

(rozsudek ze dne 21. února 2006, C-152/03, Sb. rozh. s. I-1711) a věc *N* (rozsudek ze dne 7. září 2006, C-470/04, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí).

Ve výše uvedené věci *Ritter-Coulais* se spor, který byl předložen předkládajícímu soudu, týkal páru německých státních občanů vykonávajících zaměstnání v Německu, kde byli povinni k dani, ale bydlících ve Francii. Soudní dvůr na otázku, zda tito němečtí státní příslušníci mohou vůči německým daňovým orgánům uplatňovat ustanovení týkající se volného pohybu pracovníků pro získání započtení ztrát příjmů vyplývajících z užívání domu, který vlastní a ve kterém bydlí ve Francii, pro jejich vlastní potřebu, odpověděl, že situace manželů Ritter-Coulais, kteří pracují v jiném členském státě, než ve kterém se nachází jejich skutečné bydliště, spadá do oblasti působnosti článku 39 ES.

Předmětem výše uvedené věci *N* byla ustanovení nizozemského daňového práva, podle kterých je vystěhování z Nizozemska postaveno na roveň převodu obchodních podílů nebo akcií, čímž dojde ke stanovení daně z kapitálových zisků z podílových účastí v okamžiku vystěhování. Situace, která je základem sporu v původním řízení, je situací nizozemského státního příslušníka majícího bydliště v Nizozemsku až do okamžiku přesunu jeho bydliště do Spojeného království, kde po dlouhou dobu nebude vykonávat žádnou hospodářskou činnost. Na otázku, zda tento nizozemský státní příslušník, vlastnící veškeré akcie tří společností založených podle nizozemského práva, může vůči nizozemským daňovým orgánům uplatňovat ustanovení týkající se svobody usazování pro zpochybnění použití sporné právní úpravy vůči své osobě, Soudní dvůr odpověděl, že od převedení bydliště situace *N*. spadá do působnosti článku 43 ES, přičemž výslovně odkázal na svůj výše uvedený rozsudek *Ritter-Coulais*.

Pokud jde o zneužití práva, vnitrostátní soud se tázal Soudního dvora, zda skutečnost, že společnost usazená v jednom členském státě založí společnosti v jiném členském státě a vytvoří jejich základní kapitál pouze s cílem využít výhodnějšího daňového režimu platného v tomto posledně uvedeném státě, představuje zneužití svobody usazování. Soudní dvůr v rozsudku *Cadbury Schweppes a Cadbury Schweppes Overseas* (rozsudek ze dne 12. září 2006, C-196/04, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) odpověděl záporně. Okolnost, že společnost byla založena v některém členském státě za přiznaným účelem využití výhodnějších právních předpisů, není sama o sobě dostačující k učinění závěru o zneužití této svobody a odůvodnění vnitrostátního opatření omezujícího svobodu usazování. Takové vnitrostátní opatření by bylo naproti tomu odůvodněno, pokud by jeho účelem bylo zabránit vytváření čistě vykonstruovaných operací zbavených hospodářské podstaty s cílem vyhnout se dani obvykle dlužné ze zisků z činností vykonávaných na vnitrostátním území.

Není-li tedy rozsah působnosti ustanovení týkajících se svobody pohybu neomezený, není neomezený ani rozsah pravomocí státu uplatňovaných v oblasti přímých daní a Soudní dvůr měl opakovaně příležitost rozšířit svoji již tak bohatou judikaturu v této oblasti.

Podle společného režimu stanoveného judikaturou Soudního dvora je zakázána nejen zjevná diskriminace na základě státní příslušnosti, ale také všechny skryté formy diskriminace (nebo nepřímé diskriminace), které použitím zdánlivě neutrálních kritérií vedou ve skutečnosti ke stejnému výsledku. Kvalifikace rozdílného zacházení jako diskriminace nicméně předpokládá, že mají být použita odlišná pravidla na srovnatelné situace nebo tatáž pravidla na odlišné situace. V případě, že by byla zjištěna nepřímá diskriminace, existuje možnost odůvodnění z naléhavých důvodů obecného zájmu, s výhradou dodržení zásady proporcionality.

Mezi jednotlivými vnitrostátními daňovými opatřeními posuzovanými Soudním dvorem byla některá shledána slučitelnými s právem Společenství, jiná pak neslučitelnými.

Mezi vnitrostátními opatřeními, která byla uznána slučitelnými s právem Společenství, je třeba uvést především opatření, která jsou uplatňována bez rozlišení na objektivně srovnatelné situace. Tak tomu bylo ve věci *van Hilten-van der Heijden* (rozsudek ze dne 23. února 2006, C-513/03, Sb. rozh. s. I-1957), týkající se vnitrostátní právní úpravy, podle které pozůstalost po státním příslušníkovi dotčeného státu, který zemřel do deseti let po převedení svého bydliště do zahraničí, podléhá stejnému zdanění, jako kdyby k tomuto převedení nedošlo, mimo snížení daně o dědické daně zaplacené jiným státem. Tím, že taková právní úprava stanovila totožné podmínky zdanění pro státní příslušníky, kteří převedli své bydliště do zahraničí, a pro ty, kteří zůstali v dotčeném členském státě, nemůže odradit, jak uvedl Soudní dvůr, investice směřující z tohoto nebo do tohoto státu ani snížit hodnotu dědictví státních příslušníků, kteří převedli své bydliště do zahraničí. Pokud jde o existující rozdílné zacházení se státními příslušníky dotčeného členského státu a státními příslušníky jiných členských států, nemůže být považováno za opatření představující zakázanou diskriminaci na základě článku 56 ES, jelikož vyplývá z pravomoci členských států vymezit kritéria rozdělení jejich daňové pravomoci. Tak tomu bylo rovněž ve věci *Kerckhaert a Morres* (rozsudek ze dne 14. listopadu 2006, C-513/04, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí), týkající se daňových právních předpisů zdaňujících totožnou sazbou dividendy akcií společností usazených v tuzemsku a dividendy akcií společností usazených v jiném členském státě, aniž by zohledňovaly srážkovou daň, která byla předtím uplatněna v tomto jiném členském státě jako daň z příjmu. Ve vztahu k daňovým právním předpisům státu bydliště Soudní dvůr konstatoval, že postavení akcionáře pobírajícího dividendy se nestává nezbytně odlišným na základě pouhé skutečnosti, že tyto dividendy pobírá od společnosti usazené v jiném členském státě, který při výkonu svých daňových pravomocí zdaňuje tyto dividendy srážkovou daní. Tyto právní předpisy tedy nejsou v rozporu s článkem 56 ES. Nepříznivé následky, projevující se dvojnásobným zdaněním vyplývajícím z takových právních předpisů, vyplývají ze souběžného výkonu daňových pravomocí dvěma členskými státy. Členským státům v důsledku toho přísluší tomu zamezit zejména tím, že uplatní kritéria rozdělení používaná v mezinárodní daňové praxi.

Mezi vnitrostátními opatřeními, která byla uznána za slučitelná s právem Společenství, jsou dále opatření, která, přestože na objektivně srovnatelné situace uplatňují odlišné zacházení, se nakonec ukáží vzhledem ke sledovanému cíli jako neutrální. Věc *Test Claimants in the FII Group Litigation* (rozsudek ze dne 12. prosince 2006, C-446/04, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) je toho dobrým příkladem. V rámci obecné právní úpravy určené k zamezení nebo omezení řetězového zdanění nebo ekonomického dvojího zdanění (dvojího zdanění téhož příjmu u dvou různých daňových poplatníků) používalo Spojené království Velké Británie a Severního Irska pro stanovení daně dlužné společnostmi-rezidenty zejména dva odlišné systémy zdanění dividend na základě jejich tuzemského nebo zahraničního původu. Zatímco dividendy vyplacené společností-rezidentům rovněž společnostmi-rezidenty podléhaly systému osvobození, dividendy vyplacené společností-rezidentům společnostmi-nerezidenty podléhaly systému započtení. Soudní dvůr uvedl, že s ohledem na takovou právní úpravu je situace společnosti-akcionáře, která obdrží dividendy zahraničního původu, srovnatelná se situací společnosti-akcionáře, která obdrží dividendy tuzemského původu, jelikož v obou případech mohou být dosažené zisky v zásadě předmětem řetězového zdanění. Vzhledem k tomu, že případ dividend zahraničního původu se nejeví být

znevýhodněn, však není toto rozdílné zacházení v rozporu s články 43 ES a 56 ES, přičemž ověření této skutečnosti je na vnitrostátních soudech.

Dalšími vnitrostátními opatřeními, která byla uznána slučitelnými s právem Společenství, jsou opatření zacházející odlišně s nesrovnatelnými situacemi. To byl případ věci *Test Claimants in Class IV of the Act Group Litigation* (rozsudek ze dne 12. prosince 2006, C-374/04, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí), týkající se jiné části právní úpravy Spojeného království Velké Británie a Severního Irska, jejímž účelem je zamezení nebo omezení řetězového zdanění nebo ekonomického dvojího zdanění. Sporná opatření se tentokrát týkala režimu zdanění dividend vyplácených společnostmi-rezidenty. Zatímco se společnost-rezidentu, která obdrží dividendy od jiné společnosti-rezidenta, poskytne sleva na dani, společnost-nerezident, která obdrží takové dividendy, nemůže získat žádnou slevu na dani. Toto rozdílné daňové zacházení mezi společnostmi-rezidenty a společnostmi-nerezidenty nicméně podle Soudního dvora nepředstavuje diskriminaci. Má-li být situace akcionářů-rezidentů, kteří obdrží dividendy od společnosti, která je usazena v témže státě, považována za srovnatelnou se situací akcionářů-rezidentů, kteří obdrží dividendy od společnosti z jiného členského státu (výše uvedený rozsudek *Test Claimants in the FII Group Litigation*), není tomu tak nezbytně, pokud jde o použití daňových právních předpisů členského státu, jehož rezidentem je rozdělovající společnost, v případě situací, ve kterých se nacházejí akcionáři-příjemci, kteří jsou rezidenty tohoto členského státu, a akcionáři-příjemci, kteří jsou rezidenty jiného členského státu. Pokud totiž rozdělovající společnost a akcionář-příjemce nejsou rezidenty téhož členského státu, členský stát, jehož rezidentem je rozdělovající společnost, tedy členský stát, ze kterého zisky pocházejí, se nenachází ve stejném postavení, pokud jde o zamezení nebo omezení řetězového zdanění a ekonomického dvojího zdanění, jako členský stát, jehož rezidentem je akcionář-příjemce. Rozdílné zacházení se společnostmi-rezidenty a společnostmi-nerezidenty tedy v takovém případě není zakázáno články 43 ES a 56 ES.

A konečně, s právem Společenství byla uznána za slučitelná vnitrostátní opatření mající za následek odlišné zacházení, které bylo nicméně odůvodněno naléhavými důvody obecného zájmu, tak jako ve věci *FKP Scorpio Konzertproduktionen* (rozsudek ze dne 3. října 2006, C-290/04, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí). Spor v původním řízení se týkal vnitrostátní právní úpravy, podle které se postup k provedení srážky daně uplatní na odměnu poskytovatelům služeb, kteří nejsou rezidenty členského státu, ve kterém jsou služby poskytovány, ačkoli odměna vyplácená poskytovatelům služeb, kteří rezidenty uvedeného členského státu jsou, srážce nepodléhá. Soudní dvůr kvalifikoval povinnost příjemců služeb provést uvedenou srážku daně pod hrozbou založení jejich odpovědnosti jako překážku pro volný pohyb služeb. Soudní dvůr nicméně rozhodl, že taková právní úprava je odůvodněna nezbytností zajistit účinnost vymáhání daně z příjmu od osob usazených mimo stát, ve kterém dochází ke zdanění, a představuje přiměřený prostředek pro dosažení sledovaného cíle.

Mezi vnitrostátními opatřeními, která byla shledána neslučitelnými s právem Společenství, je třeba především uvést opatření, která přestože jsou odůvodněna naléhavými důvody obecného zájmu, nejsou přiměřená sledovanému cíli. Taková opatření lze například nalézt ve výše uvedené věci *N*. Daňový poplatník, držitel obchodních podílů nebo akcií, který se stane pouze z důvodu převedení svého bydliště do zahraničí povinným k úhradě daně z dosud nerealizovaných kapitálových zisků, zatímco pokud by měl i nadále bydliště na území členského státu, jehož státním příslušníkem je, zisky by byly zdanitelné až tehdy, kdy by byly skutečně realizovány, a pouze v rozsahu, ve kterém byly skutečně realizovány, je odrazován od výkonu svého práva na volný pohyb. Sporné vnitrostátní předpisy sice tím, že

zajišťují rozdělení pravomoci k výběru daně mezi členské státy na základě zásady teritoriality, čímž zabraňují situacím právního dvojího zdanění (dvojí zdanění stejného příjmu k tíži téhož poplatníka), sledují cíl obecného zájmu. To však nemění nic na skutečnosti, že jak povinnost poskytnout záruky za účelem přiznání odkladu platby obvykle dlužné daně, tak nemožnost uplatnit kapitálové ztráty, ke kterým došlo po převedení bydliště, činí sporný daňový režim nepřiměřeným ve vztahu ke sledovanému cíli.

K vnitrostátním opatřením, která byla shledána neslučitelnými s právem Společenství, patří zadruhé opatření zacházející odlišným způsobem se srovnatelnými situacemi. Ve výše uvedené věci *Ritter-Coulais* tak Soudní dvůr považoval za představující překážku vnitrostátní právní úpravu neumožňující fyzickým osobám pobírajícím příjmy ze závislé činnosti v členském státě a podléhajícím v něm neomezené daňové povinnosti požadovat pro účely určení daňové sazby na uvedené příjmy v tomto státě zohlednění ztrát příjmů vyplývajících z užívání, pro jejich vlastní potřeby, domu, který se nachází v jiném členském státě, jehož jsou majiteli a který užívají jako hlavní bydliště, zatímco příjmy z pronájmu započítávány jsou. Nesměřuje-li totiž tato právní úprava přímo proti nerezidentům, tito posledně jmenovaní jsou častěji než rezidenti majiteli domu nacházejícího se mimo vnitrostátní území a jsou rovněž většinou státními příslušníky jiných členských států. Méně výhodné zacházení, které je jim vyhrazeno, se v důsledku toho jeví být v rozporu s článkem 39 ES.

Ve věci *Centro di Musicologia Walter Stauffer* (rozsudek ze dne 14. září 2006, C-386/04, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) byla Soudnímu dvoru předložena otázka, zda může členský stát zacházet s nadací-nerezidentem, která splňuje podmínky tohoto státu, co se týče přiznání veřejné prospěšnosti, méně výhodně než s nadací-rezidentem téhož druhu. Opravňuje-li článek 58 ES členské státy k odlišnému daňovému zacházení s poplatníky-nerezidenty, Soudní dvůr připomněl, že nicméně zakazuje opatření představující prostředek svévolné diskriminace nebo zastřené omezování volného pohybu kapitálu. Za těchto podmínek je rozdílné zacházení mezi nadacemi majícími neomezenou daňovou povinnost, což je případ nadací-rezidentů, a nadacemi majícími daňovou povinnost omezenou, což je případ nadací-nerezidentů, přípustné pouze tehdy, týká-li se situací, které nejsou objektivně srovnatelné, nebo je-li odůvodněno naléhavým důvodem obecného zájmu. V tomto ohledu se zahraniční nadace uznané za obecně prospěšné v členském státě jejich původu, které splňují podmínky uložené za tímto účelem právními předpisy jiného členského státu a mají za cíl podporu totožných zájmů společnosti, jaké jsou podporovány v posledně uvedeném státě, nacházejí v situaci srovnatelné se situací nadací-rezidentů téhož druhu. Jelikož není odůvodněné, je v důsledku toho nepříznivé zacházení s nadacemi-nerezidenty v rozporu s právem Společenství.

Ve výše uvedené věci *FKP Scorpio Konzertproduktionen* byla Soudnímu dvoru opět předložena otázka daňových odpočtů výdajů na dosažení příjmů vynaložených poskytovatelem služeb-nerezidentem. Pokud jde o výdaje na dosažení příjmů přímo spojené s hospodářskou činností, ze které plynuly zdanitelné příjmy, rezidenti a nerezidenti se nacházejí ve srovnatelné situaci. Soudní dvůr také ve svém rozsudku *Gerritse* (rozsudek ze dne 12. června 2003, C-234/01, Recueil, s. I-5933) rozhodl, že vnitrostátní právní úprava, která odmítá poskytnout nerezidentům odpočet výdajů na dosažení příjmů přiznaný rezidentům, může postihovat především státní příslušníky jiných členských států, a obsahuje tedy v sobě nepřímou diskriminaci, která je v rozporu se Smlouvou. Rovněž zde shledal v rozporu se Smlouvou vnitrostátní právní úpravu, která neumožňuje zohlednění výdajů na

dosažení příjmů v samotném rámci srážkové daně, ale pouze v rámci pozdějšího řízení o vrácení daně.

Ve věci *Turpeinen* (rozsudek ze dne 9. listopadu 2006, C-520/04, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) konečně Soudní dvůr shledal v rozporu s článkem 18 ES, týkajícím se volného pohybu občanů Unie, právní úpravu členského státu, podle které je starobní důchod vyplácený orgánem tohoto státu osobě s bydlištěm v jiném členském státě v některých případech zdaněn více, než by byl zdaněn starobní důchod vyplácený osobě s bydlištěm v tomto státě, pokud uvedený důchod představuje veškeré nebo téměř veškeré příjmy tohoto nerezidenta. V takovém případě je totiž situace poplatníka-nerezidenta, co se týče daně z příjmu, objektivně srovnatelná se situací poplatníka-rezidenta.

Dále, ohledně svobody usazování Soudní dvůr ve dvou souběžných věcech ze dne 19. září 2006, kdy jedna měla svůj původ v předběžné otázce (*Wilson*, C-506/04, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí), druhá v žalobě pro nesplnění povinnosti (*Komise v. Lucembursko*, C-193/05, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí), rozhodl, že se směrnici o výkonu povolání advokáta pod profesním označením udělovaným v domovském státě¹⁴ jsou v rozporu ustanovení lucemburských právních předpisů, která podmiňují zápis advokáta, který získal svou odbornou kvalifikaci v jiném členském státě, předběžnou kontrolou znalostí tří národních jazyků. Soudní dvůr totiž upřesnil, že předložení potvrzení o zápisu v domovském členském státě v souladu s článkem 3 uvedené směrnice představuje jedinou podmínku, kterou má být podmíněn zápis v hostitelském členském státě, který umožní dotyčnému výkon činnosti v tomto posledně uvedeném členském státě pod jeho profesním označením udělovaným v domovském členském státě. Soudní dvůr v tomto ohledu zdůraznil, že upuštění od systému předběžné kontroly znalostí je ve směrnici doplněno řadou pravidel zaručujících ochranu procesních subjektů a řádný výkon spravedlnosti, zejména povinností advokáta vykonávat činnost pod svým profesním označením udělovaným v domovském státě a povinností vyplývajících z profesní etiky nezabývat se věcmi jdoucími nad rámec jeho dovedností, například z důvodu chybějících jazykových znalostí. Ve věci *Wilson* Soudní dvůr mimoto rozhodl, že lucemburský zákon není v souladu s článkem 9 uvedené směrnice, podle kterého rozhodnutí o zamítnutí zápisu musejí podléhat oprávněnému prostředku podle vnitrostátního práva. Soudní dvůr měl totiž za to, že není zaručena dostatečná záruka nestrannosti, jelikož rozhodnutí o zamítnutí zápisu podléhala v tomto případě kontrole orgánu složeného v prvním stupni výlučně z advokátů vykonávajících činnost pod profesním označením udělovaným v hostitelském členském státě, a v odvolacím řízení kontrole orgánu složeného většinou z takových advokátů, přičemž kasační opravný prostředek umožňuje soudní přezkum pouze po právní, a nikoli skutkové stránce.

A konečně, co se týká volného pohybu služeb, Soudní dvůr ve věci *Fidium Finanz* (rozsudek ze dne 3. října 2006, C-452/04, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) posoudil jako slučitelnou s právem Společenství vnitrostátní právní úpravu podmiňující výkon činnosti poskytování úvěrů společností usazenou ve třetím státě na svém území předchozím povolením a podmiňující vydání takového povolení přítomností vedení nebo pobočky této společnosti na vnitrostátním území. Jelikož se společnost usazená ve třetím státě nemůže dovolávat volného pohybu služeb, na rozdíl od volného pohybu kapitálu, musel Soudní dvůr určit, do které z těchto základních svobod dotčená činnost spadá. Soudní dvůr v tomto ohledu konstatoval, že tato činnost vyplývá v zásadě z obou těchto svobod. Soudní dvůr uvedl, přičemž

¹⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/5/ES ze dne 16. února 1998 o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace (Úř. věst. L 77, s. 36; Zvl. vyd. 06/03, s. 83).

vycházel z řady precedentů, že v takovém případě je třeba posoudit, do jaké míry je ovlivněn výkon těchto svobod a zda za okolností věci v původním řízení je jedna z nich zcela druhotná ve vztahu k druhé a může být do ní zahrnuta. Je-li tomu tak, přezkum dotčeného opatření se v zásadě provádí pouze ve vztahu k jedné z obou svobod. V projednávaném případě měl Soudní dvůr za to, že sporným režimem povolení je dotčen především volný pohyb služeb, jelikož požadavek stále provozovny představuje ve skutečnosti samé popření této svobody. Případné omezující účinky takového režimu na volný pohyb kapitálu jsou naproti tomu pouze nevyhnutelným důsledkem omezení kladeného na poskytování služeb.

V oblasti sociálního zabezpečení je třeba upozornit na tři rozsudky týkající se výkladu nařízení č. 1408/71 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, ve znění pozdějších předpisů¹⁵.

Zprv, v kontextu toho, co se někdy nazývá „volný pohyb pacientů“, je třeba uvést důležitý rozsudek vydaný dne 16. května 2006 ve věci *Watts* (C-372/04, Sb. rozh. s. I-4325). Soudní dvůr v uvedené věci přezkoumával vnitrostátní zdravotnický systém Spojeného království Velké Británie a Severního Irska (*National Health Service*, dále jen „NHS“) s ohledem na článek 22 nařízení č. 1408/71 a článek 49 ES. Článek 22 odst. 2 druhý pododstavec nařízení č. 1408/71 stanoví, že příslušná instituce nemůže odmítnout vydat pacientovi povolení k odjezdu na území jiného členského státu za účelem léčení (v praxi to znamená formulář E112), „pokud mu nemůže být toto léčení poskytnuto v obvyklé době nezbytné pro získání dotyčného léčení v členském státě bydliště, s přihlédnutím k jeho současnému zdravotnímu stavu a možnému [pravděpodobnému] průběhu nemoci“. Vzhledem k tomu, že nemocniční péče je v rámci NHS poskytována zdarma, ale na méně naléhavou léčbu existují relativně dlouhé čekací seznamy, vyvstala otázka, v jaké míře je možné zohlednit existenci čekacích dob ve státě bydliště k posouzení „obvyklé doby nezbytné pro získání dotyčného léčení“ uvedené v článku 22 uvedeného nařízení. V tomto ohledu Soudní dvůr rozhodl, přestože uznal legitimitu systému čekacích seznamů, že pro to, aby měla příslušná instituce právo odmítnout vydat povolení z důvodu vycházejícího z existence čekací doby, musí prokázat, že tato doba nepřesahuje dobu, která je přijatelná s ohledem na objektivní lékařské posouzení klinických potřeb dotčené osoby s přihlédnutím k jejímu zdravotnímu stavu, předchozímu a pravděpodobnému průběhu její nemoci a bolestivosti nebo povaze jejího postižení v době žádosti o povolení. Soudní dvůr dodal, že určování čekacích dob musí být pojmáno pružně a dynamicky, aby bylo možné přehodnotit tuto dobu v závislosti na případném zhoršení zdravotního stavu pacienta. Co se týče volného pohybu služeb, Soudní dvůr rozhodl, že článek 49 ES se použije na situaci, kdy osoba, jejíž zdravotní stav vyžaduje nemocniční péči, odjede do jiného členského státu a tam je jí poskytnuta dotčená péče za úplatu, bez ohledu na způsob fungování vnitrostátního systému, pod nějž tato osoba spadá a u nějž je následně požádáno o náhradu nákladů na tyto služby. Soudní dvůr dále konstatoval, že vnitrostátní systém, jakým je NHS, který podmiňuje náhradu nákladů na nemocniční péči dostupnou v jiném členském státě předchozím povolením, zatímco bezplatné poskytnutí služeb dostupných v rámci tohoto systému naopak na takovém povolení nezávisí, představuje překážku volného pohybu služeb. Toto omezení může být sice odůvodněno požadavky plánování, které mají zaručit dostatečnou a stálou dostupnost vyvážené škály kvalitní nemocniční péče, zajistit kontrolu výdajů

¹⁵ Nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, v jeho znění pozměněném a aktualizovaném nařízením Rady (ES) č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996 (Úř. věst. 1997, L 28, s. 1; Zvl. vyd. 05/01, s. 35).

a zabránit jakémukoliv plýtvání finančními, technickými a lidskými zdroji. Soudní dvůr však připomněl, že je dále ještě třeba, aby podmínky stanovené pro udělení takového povolení byly odůvodněné s ohledem na dotčené požadavky a aby splňovaly požadavek přiměřenosti. Pokud v tomto ohledu jde o čekací seznamy stanovené v rámci NHS, Soudní dvůr uvedl, že pokud se ukáže, že v dotčeném jednotlivém případě doba vyplývající z takových čekacích seznamů přesahuje dobu, která je přijatelná z lékařského hlediska, příslušná instituce nemůže odmítnout požadované povolení na základě existence těchto čekacích seznamů, údajného zásahu do obvyklého pořadí priorit případů, jež vyžadují léčbu, bezplatnosti péče poskytované v rámci vnitrostátního systému, povinnosti vyhradit zvláštní finanční prostředky pro účely náhrady nákladů léčení plánovaného v jiném členském státě nebo srovnání nákladů na toto léčení a nákladů na rovnocenné léčení v příslušném členském státě. Soudní dvůr v tomto ohledu došel k závěru, že nemůže-li být péče poskytnuta v lékařsky přijatelné době, musí vnitrostátní orgány stanovit mechanismy náhrady nákladů na nemocniční péči poskytnutou v jiném členském státě.

Zadruhé, Soudní dvůr ve věci *Acereda Herrera* (rozsudek ze dne 15. června 2006, C-466/04, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) rozhodl, co se týče úhrady určitých nákladů vynaložených osobou pojištěnou v systému sociálního zabezpečení členského státu při nemocniční léčbě v jiném členském státě, která byla předem povolena pojišťovací institucí, že čl. 22 odst. 1 písm. c) a čl. 22 odst. 2, jakož i článek 36 nařízení č. 1408/71, ve znění pozdějších předpisů, nepřiznávají uvedenému pojištěnci nárok na náhradu, ze strany pojišťovací instituce, výdajů na cestu, pobyt a stravu vynaložených na území jiného členského státu jím samotným a osobou, která jej doprovázela, s výjimkou výdajů na pobyt a stravu pojištěnce v nemocničním zařízení. Soudní dvůr v tomto ohledu připomenul, že pojem „peněžitá dávka“ uvedená v čl. 22 odst. 1 písm. c) nařízení totiž zahrnuje náklady na lékařské služby v pravém slova smyslu, jakož i výdaje s nimi neoddělitelně spojené, související s pobytem a stravováním v nemocničním zařízení, a vylučuje úhradu, ze strany příslušné instituce, vedlejších nákladů, jako jsou výdaje na cestu, pobyt a stravu vynaložené na území tohoto členského státu pojištěncem a osobou, která jej doprovázela.

A konečně, ve věci *Nikula* (rozsudek ze dne 18. července 2006, C-50/05, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí), týkající se výběru, ze strany členského státu, pojistného na sociální zabezpečení z důchodů vyplácených institucí jiného členského státu, Soudní dvůr rozhodl v tomto ohledu, že čl. 33 odst. 1 nařízení č. 1408/71, ve znění pozměněném a aktualizovaném nařízením č. 118/97, nebrání tomu, aby pro určení vyměřovacího základu pro pojistné na zdravotní pojištění uplatňované v členském státě, ve kterém má bydliště důchodce, kterému vyplácejí důchody instituce členského státu příslušného pro poskytování dávek na základě článku 27 uvedeného nařízení, byly do tohoto vyměřovacího základu zahrnuty kromě důchodů vyplácených v členském státě bydliště i důchody vyplácené institucemi jiného členského státu, pokud uvedené pojistné nepřesáhne částku důchodů vyplácených v členském státě bydliště. Článek 39 ES nicméně brání tomu, aby částka důchodů vyplácených institucemi jiného členského státu byla zohledněna, pokud již bylo v tomto jiném členském státě z příjmů z výdělečné činnosti pobíraných v tomto posledně uvedeném státě uhrazeno pojistné. Je povinností dotčených osob prokázat, že toto dřívější pojistné bylo skutečně uhrazeno.

Vízová, azylová a přistěhovalecká politika

Na základě žaloby na nesplnění povinnosti podané Komisí proti Španělskému království z důvodu praxe orgánů tohoto členského státu spočívající v odpírání vstupu na své území nebo udělení víza státním příslušníkům třetích států, manželům nebo manželkám státního příslušníka členského státu jen z toho důvodu, že o těchto osobách byl pořízen záznam v Schengenském informačním systému (SIS), Soudní dvůr ve věci *Komise v. Španělsko* (rozsudek ze dne 31. ledna 2006, C-503/03, Sb. rozh. s. I-1097) upřesnil vztahy mezi Úmluvou k provedení Schengenské dohody (dále jen „ÚPSD“) a právem Společenství v oblasti volného pohybu osob. Mimoto se vyslovil k chování očekávanému od členských států při provádění SIS. Ohledně prvního bodu Soudní dvůr rozhodl, že soulad správní praxe s ustanoveními ÚPSD umožňuje odůvodnit chování příslušných vnitrostátních orgánů pouze tehdy, pokud je uplatnění dotčených ustanovení slučitelné s pravidly Společenství upravujícími volný pohyb osob. Soudní dvůr tak konstatoval, že je v souladu s ÚPSD skutečnost, že členské státy automaticky odepírají vstup a udělení víza cizinci, o kterém byl pořízen záznam v SIS pro účely odepření vstupu. Nicméně, jelikož toto automatické odepření stanovené v ÚPSD nerozlišuje, zda dotčený cizinec je, nebo není manželem či manželkou státního příslušníka členského státu, je třeba mimoto ověřit, zda bylo za okolností projednávaného případu toto odepření slučitelné s pravidly Společenství upravujícími volný pohyb osob, zvláště se směrnicí 64/221¹⁶. Konkrétněji měl Soudní dvůr za to, že záznam v SIS zajisté představuje nepřímý důkaz existence důvodu odepření vstupu do schengenského prostoru. Nicméně tento nepřímý důkaz je třeba potvrdit informacemi umožňujícími předem ověřit, že přítomnost dotčené osoby v schengenském prostoru představuje skutečnou, trvající a dostatečně závažnou hrozbu, kterou je dotčen základní zájem společnosti. Soudní dvůr dodal, že v rámci tohoto ověření musí stát, který konzultuje SIS, řádně zohlednit údaje poskytnuté státem, který pořídil záznam, přičemž posledně uvedený stát musí dát k dispozici prvnímu státu doplňující informace, které mu umožní posoudit konkrétně význam hrozby, kterou může představovat osoba, o které byl pořízen záznam.

Ve věci *Bot* (rozsudek ze dne 3. října 2006, C-241/05, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) Soudní dvůr v odpověď na předběžnou otázku Conseil d'État (Francie), kterému byl předložen případ rumunského státního příslušníka nepodléhajícího ve skutečnosti vízové povinnosti, který po svém prvním vstupu do schengenského prostoru zde během doby šesti měsíců po sobě několikrát pobýval, celkově po dobu delší než tři měsíce, po uplynutí této počáteční doby šesti měsíců znovu vstoupil do tohoto prostoru a byl zde po méně než třech měsících po tomto opětovném vstupu kontrolován, provedl výklad čl. 20 odst. 1 ÚPSD¹⁷, který stanoví, že cizinci, kteří nepodléhají vízové povinnosti, se mohou volně pohybovat na území smluvních stran po dobu nejvýše tří měsíců během období šesti měsíců ode dne prvního vstupu, pokud splňují podmínky vstupu uvedené v čl. 5 odst. 1 písm. a), c), d) a e) této úmluvy.

Soudní dvůr rozhodl, že čl. 20 odst. 1 ÚPSD musí být vykládán v tom smyslu, že pojem „první vstup“ uvedený v tomto ustanovení se kromě vůbec prvního vstupu na území smluvních stran Schengenské dohody vztahuje také na první vstup na tato území po uplynutí doby šesti měsíců od tohoto vůbec prvního vstupu, jakož i na každý další první vstup po uplynutí každého dalšího období šesti měsíců od předcházejícího dne prvního vstupu.

¹⁶ Směrnice Rady 64/221/EHS ze dne 25. února 1964 o koordinaci zvláštních opatření týkajících se pohybu a pobytu cizích státních příslušníků, která byla přijata z důvodů veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti nebo veřejného zdraví (Úř. věst. 56, s. 850; Zvl. vyd. 05/01, s. 11).

¹⁷ Úmluva k provedení Schengenské dohody ze dne 14. června 1985 mezi vládami států Hospodářské unie Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích (Úř. věst. 2000, L 239, s. 19; Zvl. vyd. 19/02, s. 9).

Ve věci *Parlament v. Rada* (rozsudek ze dne 27. června 2006, C-540/03, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) Soudní dvůr zamítl žalobu na neplatnost podanou Evropským parlamentem proti čl. 4 odst. 1 poslednímu pododstavci a odst. 6 a 8 směrnice 2003/86 o právu na sloučení rodiny¹⁸. Soudní dvůr shledal, že na rozdíl od tvrzení Evropského parlamentu tato ustanovení, která stanoví, že členské státy povolí v souladu se směrnicí vstup a pobyt zejména nezletilých dětí osoby usilující o sloučení rodiny a jejího manžela nebo jeho manželky, včetně dětí osvojených, stejně jako uvedených dětí osoby usilující o sloučení rodiny či jejího manžela nebo jeho manželky, pokud má tento rodič děti v opatrování a děti jsou na něm závislé, a že členské státy mohou vyžadovat, aby osoba usilující o sloučení rodiny před spojením se svými rodinnými příslušníky oprávněně pobývala na jejich území po dobu nepřesahující dva roky, respektují základní práva, jak jsou uznána v právním řádu Společenství. Dříve, než došel k tomu závěru, posoudil Soudní dvůr napadená ustanovení z pohledu práva na respektování rodinného života tak, jak je uvedeno v článku 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv, v Úmluvě o právech dítěte a Chartě základních práv, slavnostně vyhlášené v Nice v roce 2000¹⁹, přičemž uvedl, že tyto texty nevytvářejí subjektivní právo pro rodinné příslušníky, aby jim byl umožněn vstup na území státu, a nemohou být vykládány v tom smyslu, že zbavují státy určitého prostoru pro uvážení při přezkumu žádostí o sloučení rodiny. Soudní dvůr odmítl jednotlivé argumenty uplatňované Evropským parlamentem, přičemž dbal na to, aby ověřil, že s ohledem na způsob, jakým jsou vyjádřeny, nelze mít za to, že výjimky, které napadená ustanovení povolují, porušují základní právo na respektování rodinného života, povinnost brát v úvahu nejlepší zájmy dítěte nebo zásadu nediskriminace na základě věku, a to ani jako takové, ani tím, že by výslovně nebo mlčky opravňovaly členské státy k takovému jednání.

Pravidla hospodářské soutěže

Pro představení judikatury v této oblasti budeme rozlišovat mezi na jedné straně pravidly použitelnými na podniky a režimem státních podpor na straně druhé.

Co se týče judikatury týkající se první skupiny, má zvláštní význam třináct rozsudků. První rozsudek je třeba zmínit proto, že doplňuje definici pojmu „podnik“, která určuje rozsah působnosti pravidel hospodářské soutěže. Ve věci *FENIN v. Komise* (rozsudek ze dne 11. července 2006, C-205/03 P, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) Soudní dvůr poté, co připomenul, že tento pojem zahrnuje v kontextu práva hospodářské soutěže Společenství jakýkoli subjekt vykonávající hospodářskou činnost nezávisle na jeho právním postavení a způsobu financování, totiž upřesnil, že v tomto ohledu charakterizuje pojem „hospodářská činnost“ činnost spočívající v nabídce zboží nebo služeb na daném trhu, takže za účelem posouzení její povahy není namístě oddělovat činnost nákupu zboží od jeho pozdějšího užití, a že povahu nákupní činnosti nezbytně určuje následné užívání koupeného zboží.

Ve třech dalších rozsudcích Soudní dvůr znovu potvrdil a upřesnil určitý počet definičních prvků pojmu „dohoda omezující hospodářskou soutěž“ ve smyslu článku 81 ES. Ve věci *General Motors* (rozsudek ze dne 6. dubna 2006, C-551/03, Sb. rozh. s. I-3173), kdy mu byl předložen automobilovým výrobcem stejného názvu kasační

---

¹⁸ Směrnice Rady 2003/86/ES ze dne 22. září 2003 o právu na sloučení rodiny (Úř. věst. L 251, s. 12; Zvl. vyd. 19/06, s. 224).

¹⁹ Charta základních práv Evropské unie (Úř. věst. 2000, C 364, s. 1).

opravný prostředek podaný proti rozsudku Soudu ze dne 21. října 2003, *General Motors Nederland a Opel Nederland v. Komise* (T-368/00, Sb. rozh. s. II-4491), Soudní dvůr připomněl, že dohodu lze považovat za dohodu s omezujícím cílem i tehdy, pokud omezení hospodářské soutěže není jejím jediným účelem, ale sleduje vedle toho i jiné legitimní cíle, a že k určení toho, zda sleduje cíl této povahy, je namístě brát zřetel nejen na znění uvedené dohody, ale s ohledem na ekonomický a právní kontext i na další faktory, jako jsou cíle sledované dohodou jako takovou. Soudní dvůr tak rozhodl, že dohoda v oblasti distribuce má omezující cíl ve smyslu článku 81 ES, pokud jasně vyjadřuje vůli znevýhodňovat prodej na vývoz oproti vnitrostátnímu prodeji, a vede tak k rozdělování relevantního trhu, přičemž zdůraznil, že takového cíle může být dosaženo nejen přímým omezováním vývozu, ale rovněž takovými nepřímými opatřeními, jakými je zavádění opatření vylučujících prodeje na vývoz ze systému prémie určených autorizovaným prodejcům dodavatelem automobilů v rámci smluv o autorizovaném prodeji, jelikož působí na ekonomické podmínky těchto operací. Soudní dvůr krom toho rovněž připomenul, že není-li důkaz o úmyslu smluvních stran omezit hospodářskou soutěž rozhodující pro zjištění, zda tato dohoda má za cíl takové omezení, nic Komisi nebo soudům Společenství nicméně nebrání tento úmysl zohlednit. A konečně, podle ustálené judikatury Soudní dvůr rovněž rozhodl, že pro posouzení, zda dohoda má být považována za zakázanou z důvodu narušení hospodářské soutěže, které je jejím důsledkem, je třeba přezkoumat hospodářskou soutěž ve skutečném rámci, který by vznikl nebýt sporné dohody, a že proto v takové situaci, kdy došlo k zavádění opatření vylučujících prodeje na vývoz ze systému prémie určených autorizovaným prodejcům dodavatelem automobilů v rámci smluv o autorizovaném prodeji, je namístě prošetřit jednání těchto autorizovaných prodejců a soutěžní situaci na dotčeném trhu za předpokladu, že by prodej na vývoz nebyl z politiky v oblasti prémie vyloučen. Ve věci *Komise v. Volkswagen* (rozsudek ze dne 13. července 2006, C-74/04 P, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí), v níž mu byl předložen kasační opravný prostředek Komise podaný proti rozsudku Soudu ze dne 3. prosince 2003, *Volkswagen v. Komise* (T-208/01, Recueil, s. II-5141), Soudní dvůr dále rozhodl, že k tomu, aby zdánlivě jednostranný úkon nebo chování představovaly dohodu ve smyslu čl. 81 odst. 1 ES, postačuje, aby byly projevem shody vůle mezi nejméně dvěma stranami, a že forma projevu této shody není sama o sobě určující. Konkrétněji v tomto ohledu upřesnil, že nepředstavuje-li výzva zaslaná výrobcem automobilů jeho smluvním distributorům jednostranný úkon, ale dohodu ve smyslu čl. 81 odst. 1 ES, pokud patří do souhrnu trvalých obchodních vztahů upravených dříve uzavřenou obecnou dohodou, neznamená to nicméně, že každá výzva zaslaná výrobcem automobilů autorizovaným prodejcům představuje dohodu ve smyslu čl. 81 odst. 1 ES, a nezbavuje to Komisi povinnosti prokázat shodu vůle stran smlouvy o autorizovaném prodeji v každém konkrétním případě. Podle Soudního dvora může taková vůle stran vyplývat jak z ustanovení dotčené smlouvy o autorizovaném prodeji, tak z chování stran, a zejména z případné existence konkludentního souhlasu autorizovaných prodejců s opatřením výrobce automobilů. Co se týče zcela jiné oblasti, ve věci *Meca-Medina a Majcen v. Komise* (rozsudek ze dne 18. července 2006, C-519/04 P, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí), v níž mu byl předložen kasační opravný prostředek podaný proti rozsudku Soudu ze dne 30. září 2004, *Meca-Medina a Majcen v. Komise* (T-313/02, Sb. rozh. s. II-3291), Soudní dvůr dále poté, co zdůraznil, že pouhá okolnost, že pravidlo má čistě sportovní povahu, nevede k tomu, že se na osobu vykonávající činnost upravenou tímto pravidlem nebo na subjekt, který je vydal, nevztahuje působnost Smlouvy a především pravidel hospodářské soutěže, rozhodl, že lze-li na právní úpravu boje proti dopingu nahlížet jako na rozhodnutí sdružení podniků omezující svobodu jednání osob, na které se vztahuje, nemusí toto nezbytně představovat omezení hospodářské soutěže neslučitelné se společným trhem ve smyslu článku 81 ES, jestliže je odůvodněno legitimním cílem. Podle Soudního dvora totiž takové omezení vyplývá z požadavků

na organizaci a řádný průběh sportovní soutěže a jeho cílem je především zajistit zdravou soutěživost mezi závodníky. Soudní dvůr nicméně připustil, že represivní charakter takové antidopingové úpravy a rozsah sankcí použitelných v případě jejího porušení mohou vyvolávat negativní účinky na hospodářskou soutěž, neboť v případě, že by se tyto sankce nakonec ukázaly jako neopodstatněné, mohly by vést k neodůvodněnému vyloučení závodníka ze soutěží, a tedy k narušení podmínek výkonu dotčené činnosti, a upřesnil, že takovou právní úpravou takto uložená omezení se k tomu, aby nespádala pod zákaz uvedený v čl. 81 odst. 1 ES, musejí omezovat na to, co je nezbytné pro zajištění řádného průběhu sportovní soutěže.

Dále musejí být zvláště zmíněny tři rozsudky týkající se meritorního použití pravidel hospodářské soutěže Soudním dvorem. Ve spojených věcech *Cipolla a další* (rozsudek ze dne 5. prosince 2006, C-94/04 a C-202/04, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí), v nichž mu byly předloženy žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce Corte d'appello di Torino (Itálie) a Tribunale di Roma (Itálie), Soudní dvůr rozhodl, že články 10 ES, 81 ES a 82 ES nebrání tomu, aby členský stát přijal normativní opatření, které na základě návrhu vypracovaného advokátní komorou schvaluje tarif, který stanoví minimální sazbu odměn členů advokátní profese a od něhož se v zásadě není možno odchýlit, co se týče jak úkonů vyhrazených pro tyto členy, tak úkonů, jako je poskytování mimosoudních služeb, které může rovněž uskutečnit jakýkoliv jiný hospodářský subjekt, který uvedenému tarifu nepodléhá. Soudní dvůr měl nicméně za to, že taková právní úprava, která absolutně zakazuje odchýlit se smluvně od minimálních odměn stanovených advokátním tarifem v případě úkonů, které mají jednak právní povahu, a jednak jsou vyhrazeny advokátům, představuje omezení volného pohybu služeb stanoveného v článku 49 ES a že je věcí předkládajícího soudu, aby ověřil, zda taková právní úprava s ohledem na své konkrétní podmínky uplatňování skutečně odpovídá cílům ochrany spotřebitelů a řádného výkonu spravedlnosti, které ji mohou odůvodnit, a zda omezení, která ukládá, nejsou s ohledem na tyto cíle nepřiměřená. A konečně, ve věci *Vulcan Silkeborg* (rozsudek ze dne 7. září 2006, C-125/05, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) a ve spojených věcech *A. Brünsteiner* (rozsudek ze dne 5. prosince 2006, C-376/05 a C-377/05, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) měl Soudní dvůr, kterému zde byly rovněž předloženy žádosti o rozhodnutí o předběžných otázkách, poprvé příležitost vyslovit se k otázkám vyplývajícím ze vstupu v platnost posledního nařízení o blokové výjimce, použitelného v odvětví automobilů, a sice nařízení č. 1400/2002²⁰, stejně jako provést první výklady tohoto nařízení. V těchto věcech Soudní dvůr zejména rozhodl, že nevyvolal-li vstup nařízení č. 1400/2002 v platnost sám o sobě potřebu reorganizace distribuční sítě dodavatele ve smyslu čl. 5 odst. 3 prvního pododstavce první odrážky nařízení č. 1475/95²¹, mohl nicméně tento vstup v platnost, v závislosti na konkrétní organizaci distribuční sítě jednotlivých dodavatelů, vyvolat potřebu změn takového významu, že byly opravdovou reorganizací uvedené sítě ve smyslu tohoto ustanovení, a že v tomto ohledu náleží vnitrostátním soudům a rozhodčím orgánům posoudit, v závislosti na souhrnu konkrétních okolností sporu, který jim byl předložen, zda jde o takový případ. Ve výše uvedených spojených věcech *A. Brünsteiner* Soudní dvůr mimoto rozhodl, že článek 4 nařízení č. 1400/2002 musí být vykládán v tom smyslu, že po uplynutí přechodného období stanoveného v článku 10 uvedeného nařízení byla jím stanovená bloková výjimka nepoužitelná na dohody splňující podmínky pro blokovou výjimku stanovené v nařízení č. 1475/95, jejichž

²⁰ Nařízení Komise (ES) č. 1400/2002 ze dne 31. července 2002 o použití čl. 81 odst. 3 Smlouvy na kategorie vertikálních dohod a jednání ve vzájemné shodě v odvětví motorových vozidel (Úř. věst. L 203, s. 30; Zvl. vyd. 08/02, s. 158).

²¹ Nařízení Komise (ES) č. 1475/95 ze dne 28. června 1995 o použití čl. [81] odst. 3 [ES] na kategorie dohod o distribuci a servisu motorových vozidel (Úř. věst. L 145, s. 25).

předmětem bylo nejméně jedno z tvrdých omezení uvedených v uvedeném článku 4, takže všechna smluvní ujednání omezující hospodářskou soutěž obsažená v takových dohodách mohla být zakázána čl. 81 odst. 1 ES, pokud nebyly splněny podmínky pro výjimku podle čl. 81 odst. 3 ES. Soudní dvůr v tomto ohledu upřesnil, že důsledky zákazu smluvních ujednání neslučitelných s čl. 81 ES pro všechny ostatní prvky dohody nebo pro jiné povinnosti, které z ní vyplývají, však nespádají do oblasti působnosti práva Společenství, a že proto náleží vnitrostátnímu soudu posoudit na základě použitelného vnitrostátního práva dosah a důsledky případného zákazu určitých ujednání na základě článku 81 ES pro smluvní vztahy jako celek.

Další rozsudky, na které je třeba upozornit z důvodu, že v nich byla Soudním dvorem uplatněna pravidla hospodářské soutěže, se týkají spíše otázek spojených s jejich prováděním.

Přínos dvou z nich spočívá především v procesních otázkách a otázkách týkajících se provádění důkazů. Ve věcech *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied v. Komise* (rozsudek ze dne 21. září 2006, C-105/04 P, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) a *Technische Uni v. Komise* (rozsudek ze dne 21. září 2006, C-113/04 P, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) Soudní dvůr znovu potvrdil, že dodržení přiměřené lhůty při vedení správních řízení v oblasti soutěžní politiky představuje obecnou zásadu práva Společenství, jejíž dodržování soud Společenství zajišťuje, avšak rozhodl, že zjištění nadměrné délky trvání řízení, která není přičitatelná dotčeným podnikům, může vést ke zrušení rozhodnutí, kterým bylo shledáno porušení, z důvodu porušení uvedené zásady, pouze tehdy, pokud uvedená délka trvání mohla mít tím, že poškodila práva obhajoby podniků, vliv na výsledek řízení. Soudní dvůr mimoto uvedl, že přezkum případné překážky výkonu práv obhajoby z důvodu nadměrné délky trvání správního řízení nemůže být omezen pouze na jeho druhou fázi, ale musí se rovněž vztahovat na fázi předcházející oznámení námitek, a zejména určit, zda její nadměrná délka trvání mohla mít dopad na budoucí možnosti obrany dotčených podniků. V obou těchto věcech Soudní dvůr na základě své judikatury, podle které musí být ve většině případů existence protisoutěžního jednání nebo dohody dovozována z určitých shod okolností a indicií, jež mohou představovat, jsou-li nahlíženy společně, a v případě, že neexistuje jiné soudržné vysvětlení, důkaz porušení pravidel hospodářské soutěže, dále rozhodl, že skutečnost, že důkaz existence pokračujícího protiprávního jednání nebyl podán pro určitá vymezená období, nebrání tomu, aby bylo na protiprávní jednání nahlíženo jako na naplněné během globálního období širšího než tato vymezená období, pokud takové zjištění spočívá na objektivních a shodujících se indiciích. A konečně, Soudní dvůr rovněž připomenul, že pro účely použití čl. 81 odst. 1 ES, pokud se jednotlivé skutky začleňují do „jednotného záměru“ z důvodu svého totožného cíle narušujícího hospodářskou soutěž uvnitř společného trhu, má Komise právo přičítat odpovědnost za tyto skutky v závislosti na účasti na protiprávním jednání nahlíženém jako celek a že zohlednění konkrétních účinků takových skutků je v tomto ohledu nadbytečné, jeví-li se, že jejich cílem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže uvnitř společného trhu. Ve výše uvedené věci *Technische Unie v. Komise* Soudní dvůr mimoto připomenul svoji ustálenou judikaturu, podle které k prokázání účasti podniku na kartelové dohodě postačuje, aby Komise prokázala, že se tento podnik účastnil schůzí, během nichž byly uzavřeny dohody protisoutěžní povahy, aniž by s nimi zjevně vyjádřil svůj nesouhlas, a že je-li prokázáno, že se podnik takových schůzí zúčastnil, přísluší mu, aby předložil údaje prokazující, že jeho účast na zmíněných schůzkách nebyla vedena žádným protisoutěžním záměrem, a to tím, že prokáže, že svým soutěžitelům sdělil, že jeho účast na těchto jednáních měla odlišnou povahu než jejich účast.

Tři další rozsudky si rovněž zasluhují pozornost tím, že doplňují judikaturu Soudního dvora v oblasti pokut. Ve dvou z nich Soudní dvůr poprvé rozhodoval o otázce rozsahu působnosti zásady *non bis in idem*, co se týče situací, ve kterých zasáhly orgány třetího státu na základě své sankční pravomoci v oblasti soutěžního práva použitelného na území uvedeného státu. Ve věcech *Showa Denko v. Komise* (rozsudek ze dne 29. června 2006, C-289/04 P, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) a *SGL Carbon v. Komise* (rozsudek ze dne 29. června 2006, C-308/04 P, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) Soudní dvůr totiž poté, co znovu potvrdil, že zásada *non bis in idem*, rovněž zakotvená v článku 4 protokolu č. 7 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv, je základní zásadou práva Společenství, jejíž dodržování soud zajišťuje, rozhodl, že se tato zásada nepoužije na situace, do kterých v rámci vlastních pravomocí zasahují právní řády a orgány pro ochranu hospodářské soutěže třetích států. Soudní dvůr má totiž za to, že když Komise ukládá sankce za protiprávní jednání podniku, dokonce i když má původ v kartelové dohodě mezinárodní povahy, je jejím cílem chránit volnou hospodářskou soutěž na vnitřním trhu Společenství, což je podle čl. 3 odst. 1 písm. g) Smlouvy o ES základním cílem Společenství, a že se tak na základě zvláštní povahy právních zájmů chráněných na úrovni Společenství posouzení provedené Komisí na základě jejích pravomocí v dané věci mohou významně lišit od posouzení provedených orgány třetích států. Na základě tohoto řešení Soudní dvůr rovněž rozhodl, že veškeré úvahy vycházející z existence pokut uložených orgány třetích států přicházejí v úvahu pouze v rámci posuzovací pravomoci Komise, kterou disponuje v otázce stanovení pokut za protiprávní jednání porušující právo hospodářské soutěže Společenství, a že nelze-li vyloučit, že Komise z důvodů proporcionality nebo ekvity zohlední pokuty dříve uložené orgány třetích států, není nicméně povinna tak učinit.

Stále v rámci přezkumu těchto dvou věcí, stejně jako věci *Komise v. SGL Carbon AG* (rozsudek ze dne 29. června 2006, C-301/04 P, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí), Soudní dvůr dále upřesnil určité zásady své judikatury v oblasti pokut. Ve výše uvedené věci *SGL Carbon v. Komise* Soudní dvůr nejprve uvedl, že Komise může při svém uplatňování pokynů o metodě stanovování pokut uložených za porušení pravidel hospodářské soutěže²² užívat metodu stanovování zohledňující různé proměnné, přičemž ale musí respektovat maximální výši pokut související s velikostí obrátu uvedenou v čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17²³. Soudní dvůr mimoto připomenul ustálenou judikaturu, podle které je zohlednění přitěžujících okolností při stanovení pokuty v souladu s úlohou Komise zabezpečit soulad jednání podniků s pravidly hospodářské soutěže. Naopak, Komise není povinna při stanovení výše pokuty zohlednit ztrátovou finanční situaci podniku, jelikož uznání takové povinnosti by vedlo k udělení neodůvodněné soutěžní výhody podnikům, které jsou nejméně přizpůsobeny podmínkám trhu. Soudní dvůr krom toho v této věci znovu potvrdil, že pouze u konečné výše pokuty uložené za porušení pravidel hospodářské soutěže musí být dodržena horní hranice 10 % uvedená v čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17, a že tento článek nezakazuje v důsledku toho Komisi dospět během různých etap výpočtu k předběžné částce, která je vyšší než tato hranice, pokud poté konečná částka uložené pokuty tuto hranici nepřekročí. A konečně, v návaznosti na svoji judikaturu, podle níž pravomoc přiznaná Komisi podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 zahrnuje pravomoc určit datum splatnosti pokut a datum, od něhož vzniká povinnost platit úroky, jakož i pravomoc určit výši těchto úroků a stanovit podrobnou úpravu pro provedení jejího rozhodnutí, Soudní dvůr upřesnil, že Komise je v rozsahu

²² Sdělení Komise nazvané „Pokyny o metodě stanovování pokut uložených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESÚO“ (Úř. věst. 1998, C 9, s. 3).

²³ Nařízení Rady č. 17 ze dne 6. února 1962, první nařízení, kterým se provádějí články [81] a [82] Smlouvy (Úř. věst. 1962, 13, s. 204; Zvl. vyd. 08/01, s. 3).

potřebném pro odrazení od pozdní platby pokuty oprávněna zvolit si jako východisko vyšší sazbu, než je průměrná úroková míra na trhu požadovaná při úvěrech. Ve výše uvedené věci *Komise v. SGL Carbon AG* Soudní dvůr uplatnil svoji judikaturu, podle které snížení na základě sdělení o spolupráci²⁴ může být odůvodněné pouze tehdy, pokud poskytnuté informace a, obecněji, jednání dotčeného podniku mohou být považovány za prokazující skutečnou spolupráci z jeho strany, a rozhodl, že nemůže být považováno za prokazující takovou spolupráci jednání podniku, který ačkoliv nebyl povinen odpovědět na otázku položenou Komisí, na ni odpověděl neúplně a chybně. Krom toho, ve výše uvedené věci *Showa Denko v. Komise* Soudní dvůr rovněž připomněl, že do výpočtu pokuty uložené podniku za porušení pravidel hospodářské soutěže lze zahrnout odrazující faktor a že tento faktor se hodnotí tak, že se zohledňuje řada prvků, a nikoli pouze konkrétní situace dotčeného podniku.

Poslední rozsudek musí být v této oblasti konečně zmíněn především proto, že potvrzuje judikaturu *Courage* Soudního dvora (rozsudek ze dne 20. září 2001, *Courage a Crehan*, C-453/99, Recueil, s. I-6297). Ve spojených věcech *Manfredi a další* (rozsudek ze dne 13. července 2006, C-295/04 až C-298/04, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) Soudní dvůr totiž připomněl, že jelikož čl. 81 odst. 1 ES má přímé účinky ve vztazích mezi jednotlivci a zakládá práva jednotlivců jako procesních subjektů, která musí vnitrostátní soudy chránit, je jakákoli osoba oprávněna uplatňovat neplatnost kartelové dohody nebo jednání zakázaných článkem 81 ES, a pokud existuje příčinná souvislost mezi takovou dohodou nebo jednáním a utrpěnou újmou, požadovat náhradu této škody. Soudní dvůr v tomto ohledu rovněž připomněl, že při neexistenci právní úpravy Společenství v dané oblasti přísluší vnitrostátnímu právnímu řádu každého členského státu, aby stanovil podmínky pro výkon tohoto práva, včetně podmínek uplatnění pojmu „příčinná souvislost“, za předpokladu, že tyto podmínky nejsou méně příznivé než ty, které se týkají obdobných řízení na základě vnitrostátního práva (zásada rovnocennosti), a že v praxi neznemožňují nebo nadměrně neztěžují výkon práv přiznaných právním řádem Společenství (zásada efektivity).

V oblasti státních podpor je třeba zvláště zmínit pět věcí, které Soudnímu dvoru umožnily potvrdit jeho judikaturu a poskytnout určitá zpřesnění v tak rozličných otázkách, jako je pojem „podnik“ v kontextu čl. 87 odst. 1 ES, definice pojmu „podpora“ nebo uplatnění zásady ochrany legitimního očekávání a úloha vnitrostátních soudů při provádění systému kontroly státních podpor. Ve věci *Cassa di Risparmio di Firenze a další* (rozsudek ze dne 10. ledna 2006, C-222/04, Sb. rozh. s. I-289) byl Soudnímu dvoru Corte suprema di cassazione (Itálie) předložen určitý počet předběžných otázek týkajících se slučitelnosti daňového režimu subjektů vzešlých z privatizace bank patřících do italského veřejného sektoru s právem Společenství, a konkrétněji takové slučitelnosti, pokud jde o daňový režim použitelný na bankovní nadace přebírající při této příležitosti úlohu tradičních spořitelů. V odpověď na první dvě otázky a na základě své ustálené judikatury týkající se pojmu „podnik“ v kontextu práva hospodářské soutěže, stejně jako judikatury týkající se pojmu „hospodářská činnost“, Soudní dvůr jednak rozhodl, že subjekt, který vlastnictvím majoritních podílů ve společnosti vykonává ovládání tím, že se přímo, či nepřímo vměšuje do její správy, musí být považován za účastníkem se hospodářské činnosti vykonávané ovládaným podnikem, a musí tedy být sám na základě toho kvalifikován jako podnik ve smyslu čl. 87 odst. 1 ES. Soudní dvůr z toho vyvodil, že musí být kvalifikována jako „podnik“ ve smyslu tohoto ustanovení, a tak podléhat pravidlům Společenství týkajícím se státních podpor, bankovní nadace kontrolující základní kapitál bankovní společnosti, jejíž režim obsahuje pravidla, která vyjadřují

---

²⁴ Sdělení o neuložení nebo snížení pokut v případech kartelových dohod (Úř. věst. 1996, C 207, s. 4).

úkol jdoucí nad pouhé investování kapitálu investorem a umožňují výkon dozorčích funkcí, ale také ovládání a finanční podporu, odrážející existenci organických a funkčních vazeb mezi bankovními nadacemi a bankovními společnostmi. S ohledem na úlohu svěřenou bankovním nadacím vnitrostátním zákonodárcem v oblastech veřejného zájmu a společenské prospěšnosti Soudní dvůr nicméně rozlišil pouhé poskytnutí příspěvků neziskovým subjektům a výkon činnosti přímo v těchto oblastech. Použití pravidel Společenství týkajících se státních podpor totiž zohlednil pouze ve druhém případě, přičemž zdůraznil, že pokud bankovní nadace jednajíc sama v oblastech veřejného zájmu a společenské prospěšnosti využívá zmocnění k výkonu finančních a obchodních činností, operací s nemovitostmi a movitými věcmi nezbytných nebo potřebných za účelem uskutečňování jí určených cílů, jež jí bylo uděleno vnitrostátním zákonodárcem, může nabízet zboží a poskytovat služby na trhu v rámci hospodářské soutěže s jinými hospodářskými subjekty, a musí tak být považována za podnik a podléhat uplatňování pravidel Společenství ohledně státních podpor. V odpověď na třetí otázku Soudní dvůr poté, co zejména připomněl, že pojem „podpora“ je obecnější než pojem „dotace“ a že opatření, kterým veřejné orgány poskytují určitým podnikům osvobození od daně, které sice není spojeno s převodem státních prostředků, ale staví příjemce do lepší finanční situace oproti ostatním poplatníkům, je státní podporou ve smyslu čl. 87 odst. 1 ES, dále rozhodl, že osvobození od srážky z dividend, kterému se těší bankovní nadace, které jsou držitelé podílů v bankovních společnostech a které sledují výhradně cíle spojené s dobročinností, výchovou, vzděláváním, studiem a vědeckým výzkumem, může být takto kvalifikováno.

Ve spojených věcech *Belgie a Forum 187 v. Komise* (rozsudek ze dne 22. června 2006, C-182/03 a C-217/03, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) požadovalo Belgické království a Forum 187, orgán zastupující koordinační centra v Belgii, zrušení rozhodnutí 2003/757/ES²⁵ zejména proto, že neumožnilo Belgickému království opětovně poskytnout, a to ani dočasně, status koordinačního centra centrům, které tento režim využívaly k 31. prosinci 2000. Soudní dvůr shledal jeden z žalobních důvodů žalobců, vycházející z porušení zásady ochrany legitimního očekávání, opodstatněným, když nejprve připomněl, že v případě neexistence kategorického veřejného zájmu Komise tím, že nestanovila v případě zrušení právní úpravy přechodná opatření chránící očekávání, která by hospodářský subjekt mohl legitimně mít ohledně právní úpravy Společenství, porušila pravidlo vyšší právní síly. Soudní dvůr krom toho rozhodl, že rozhodnutí Komise, které mění předchozí posouzení v opačném smyslu a které ukládá zrušení zvláštního daňového režimu z důvodu, že se jedná o státní podporu neslučitelnou se společným trhem, aniž by stanovilo přechodná opatření ve prospěch subjektů, kterým uplyne doba platnosti povolení, bez problémů obnovitelného a nezbytného pro využívání tohoto režimu, současně s tímto rozhodnutím nebo krátce po datu jeho oznámení, a aniž by bránilo tomu, aby povolení platná k uvedenému datu měla i nadále po dobu několika let právní účinky, porušuje současně zásadu ochrany legitimního očekávání a zásadu rovnosti, jelikož výše uvedené subjekty, které se v krátké lhůtě nemohou přizpůsobit změně dotčeného režimu, mohly v každém případě očekávat, že rozhodnutí Komise měnící její dřívější posouzení jim poskytne nezbytný čas za účelem účinného zohlednění takové změny posouzení, a jelikož žádný kategorický veřejný zájem nebrání tomu, aby jim byl tento nezbytný čas poskytnut.

Ve věci *Portugalsko v. Komise* (rozsudek ze dne 6. září 2006, C-88/03, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) byla Soudnímu dvoru předložena Portugalskou

---

²⁵ Rozhodnutí Komise 2003/757/ES ze dne 17. února 2003 o režimu podpor zavedeném v Belgii ve prospěch koordinačních center usazených v Belgii (Úř. věst. L 282, s. 25).

republikou žaloba na zrušení rozhodnutí 2003/442/ES²⁶. S odkazem na svoji ustálenou judikaturu, podle které pojem „státní podpora“ nezahrnuje státní opatření zavádějící rozlišení mezi podniky, pokud toto rozlišení vyplývá z povahy nebo systematiky daňové soustavy, do níž tato opatření patří, Soudní dvůr nejprve rozhodl, že opatření, které je výjimkou z použití obecné daňové soustavy, může být na tomto základě odůvodněno pouze tehdy, může-li dotčený členský stát prokázat, že toto opatření vyplývá přímo ze základních nebo řídicích principů jeho daňové soustavy, a v tomto ohledu upřesnil, že je nutno rozlišit mezi jednak cíli určité daňové soustavy, které jsou jí vnější, a jednak mechanismy vlastními samotné daňové soustavě, které jsou nezbytné k uskutečnění takových cílů. Poté, co připomněl, že jedná-li se o posouzení toho, zda má opatření selektivní povahu, je rozhodující stanovení referenčního rámce, Soudní dvůr mimoto rozhodl, že tento rámec nemusí být nezbytně vymezen hranicemi vnitrostátního území, a že tak v situaci, kdy regionální nebo místní orgán při výkonu svých dostatečně autonomních pravomocí ve vztahu k ústředním orgánům stanoví daňovou sazbu, která je nižší než sazba celostátní a která je použitelná pouze na podniky přítomné na území spadajícím pod jeho pravomoc, lze právní rámec relevantní pro posouzení selektivity daňového opatření omezit na danou zeměpisnou oblast v případě, kdy entita nepůsobící na úrovni státu, zejména z důvodu svého statutu a svých pravomocí, má základní roli při definici politicko-hospodářského prostředí, ve kterém vykonávají své činnosti podniky přítomné na území spadajícím pod její pravomoc. Podle Soudního dvora k tomu, aby rozhodnutí přijaté za takových okolností mohlo být považováno za přijaté při výkonu dostatečně autonomních pravomocí, je třeba zaprvé, aby bylo přijato regionálním nebo místním orgánem, který má na ústavní úrovni status politicky a správně odlišný od statutu ústřední vlády. Dále musí být přijato bez toho, aby ústřední vláda mohla přímo zasahovat do jeho obsahu. A konečně nesmí být finanční důsledky snížení celostátní daňové sazby použitelné na podniky v dané oblasti kompenzovány podporami nebo dotacemi od ostatních regionů nebo ústřední vlády.

Ve věci *Laboratoires Boiron* (rozsudek ze dne 7. září 2006, C-526/04, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) předložil Cour de cassation (Francie) Soudnímu dvoru dvě předběžné otázky, položené v rámci sporu týkajícího se „daně“ zavedené článkem 12 zákona č. 97-1164 ze dne 19. prosince 1997 o financování sociálního zabezpečení v roce 1998 (článek L-245-6-1 francouzského zákona o sociálním zabezpečení) k tíži farmaceutických laboratoří na jejich velkoobchodní prodeje speciálních farmaceutických přípravků proplácených zdravotními pojišťovnami, která nepostihuje velkoobchodní distributory a k níž se již v jiných ohledech Soudní dvůr vyslovil ve svém rozsudku *Ferring* (rozsudek ze dne 22. listopadu 2001, C-53/00, Recueil, s. I-9067). V odpověď na první otázku Soudní dvůr připomněl svoji judikaturu *Banks* (rozsudek ze dne 20. září 2001, C-390/98, Recueil, s. I-6117), podle které se poplatníci daně nemohou dovolávat toho, že osvobození, na které mají nárok jiné podniky, představuje státní podporu, za tím účelem, aby se vyhnuli povinnosti uvedenou daň zaplatit nebo aby jim byla vrácena, a upřesnil, že tomu tak je pouze tehdy, jedná-li se ve prospěch určitých subjektů o osvobození od daně, která má obecný dosah, a že situace je zcela jiná, jedná-li se o daň uvalenou pouze na jednu ze dvou skupin vzájemně si konkurujících subjektů. Soudní dvůr má totiž za to, že v takovém případě asymetrického zdanění může podpora vyplývat ze skutečnosti, že jiná skupina hospodářských subjektů, se kterou je dani podléhající skupina v přímém konkurenčním vztahu, uvedené dani nepodléhá, a že tak v systému, ve kterém existují dva přímo si konkurující okruhy distribuce léků a ve

---

²⁶ Rozhodnutí Komise 2003/442/ES ze dne 11. prosince 2002, které se týká části režimu přizpůsobujícího vnitrostátní daňovou soustavu specifickým podmínkám Autonomního regionu Azory, která se týká snížení sazeb daně z příjmu (Úř. věst. L 150, s. 52).

kterém má skutečnost, že velkoobchodní distributoři nepodléhají dani z přímého prodeje, zejména za cíl vyvážit podmínky hospodářské soutěže mezi oběma okruhy distribuce léků, jež jsou podle francouzského zákonodárce narušeny existencí povinnostmi veřejné služby, které jsou uloženy pouze velkoobchodním distributorům, představuje dotčenou podporu samotná daň z přímého prodeje, a nikoliv jakékoli osvobození oddělitelné od této daně. Soudní dvůr na základě výše uvedeného došel k závěru, že je namístě připustit, že se farmaceutická laboratoř, která je poplatníkem takové daně, může dovolávat skutečnosti, že neuvalení této daně na velkoobchodní distributory představuje státní podporu, k tomu, aby dosáhla vrácení části zaplacených částek, která odpovídá hospodářské výhodě neprávem poskytnuté velkoobchodním distributorům. V tomto ohledu a v odpověď na druhou otázku Soudní dvůr rovněž rozhodl, přičemž se odvolal na svoji judikaturu týkající se procesní autonomie, ponechané v případě neexistence právní úpravy Společenství v dané oblasti vnitrostátním právním řádům k zajištění ochrany práv, která procesním subjektům vyplývají z přímého účinku práva Společenství, stejně jako na dvojí omezení týkající se nezbytnosti respektovat zásady rovnocennosti a efektivity, že právo Společenství nebrání použití pravidel vnitrostátního práva, která podřizují vrácení povinné daně, jako je daň dotčená v tomto případě, důkazu, který musí předložit žadatel o vrácení, o tom, že výhoda, kterou mají velkoobchodní distributoři ze skutečnosti, že nejsou podrobena této dani, je vyšší než zvýšené náklady, které nesou v souvislosti s plněním povinností veřejné služby, které jsou jim uloženy vnitrostátní právní úpravou, a zvláště o tom, že alespoň jedna z takzvaných „Altmark“²⁷ podmínek není splněna.

Ve věci *Transalpine Ölleitung in Österreich* (rozsudek ze dne 5. října 2006, C-368/04, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) byla Soudnímu dvoru předložena Verwaltungsgerichtshof (Rakousko) žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu čl. 88 odst. 3 poslední věty ES, která mu umožnila potvrdit a upřesnit určité otázky týkající se úlohy vnitrostátních soudů při provádění systému kontroly státních podpor, zejména v případě protiprávní podpory, při jejímž poskytnutí byla porušena povinnost oznámení stanovená v uvedeném ustanovení, ale která byla později rozhodnutím Komise prohlášena za slučitelnou se společným trhem. V souladu s ustálenou judikaturou Soudní dvůr jednak rozhodl, že čl. 88 odst. 3 poslední věta ES musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátním soudům přísluší chránit práva procesních subjektů vůči případnému porušení, ze strany vnitrostátních orgánů, zákazu provedení podpor před přijetím rozhodnutí Komise, které je povoluje, a zdůraznil, jak již učinil o něco dříve ve svém rozsudku *Air Liquide Industries Belgium* (rozsudek ze dne 15. června 2006, C-393/04 a C-41/05, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí), že přitom musí vnitrostátní soudy brát plně v úvahu zájem Společenství, což jim brání přijmout opatření, jehož jediným účinkem by bylo rozšíření okruhu příjemců podpory. Soudní dvůr dále rovněž připomněl, že rozhodnutí Komise prohlašující neoznámenou podporu za slučitelnou se společným trhem nemá za následek dodatečné odstranění protiprávnosti prováděcích aktů, které jsou neplatné z důvodu, že byl při jejich přijetí porušen zákaz uvedený v čl. 88 odst. 3 poslední větě ES, neboť jinak by ohrožovalo přímý, jakož i užitečný účinek tohoto ustanovení a porušovalo zájmy procesních subjektů, jejichž ochrana je úkolem vnitrostátních soudů. V tomto ohledu je podle Soudního dvora málo významné, že rozhodnutí Komise upřesňuje, že posouzení dotčené podpory Komisí se týká období předcházejícího přijetí tohoto rozhodnutí, stejně jako že žádost o vrácení byla podána před nebo po přijetí rozhodnutí, kterým bylo rozhodnuto o slučitelnosti podpory se společným trhem, jestliže se tato žádost týká protiprávní situace vyplývající z neoznámení. A konečně, Soudní dvůr připomněl svoji judikaturu,

²⁷ Rozsudek ze dne 24. července 2003, *Altmark Trans a Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00, Recueil, s. I-7747).

podle které vnitrostátní soudy musí zajistit procesním subjektům, které mohou uplatňovat nedodržení povinnosti oznámení státních podpor, že z něj vyvodí veškeré důsledky v souladu se svým vnitrostátním právem, jak co se týče platnosti aktů provádějících opatření podpory, tak co se týče navrácení finanční podpory poskytnuté v rozporu s tímto ustanovením nebo případnými prozatímními opatřeními, a rozhodl, že podle možností vnitrostátního práva a procesních prostředků, které toto právo upravuje, tak může být vnitrostátní soud podle okolností nucen nařídít navrácení protiprávní podpory jejími příjemci, i když byla tato podpora později prohlášena Komisí za slučitelnou se společným trhem, stejně jako může příslušet vnitrostátnímu soudu rozhodnout o žalobě na náhradu škody způsobené protiprávní povahou takového opatření.

Sbližování právních předpisů a jednotné právní předpisy

V této oblasti se Soudní dvůr musel zabývat různými prvky právních předpisů Společenství.

Ve výše uvedené věci *International Air Transport Association a další* Soudní dvůr v otázce, zda je článek 6 nařízení č. 261/2004²⁸, týkající se práv cestujících v letecké dopravě, slučitelný s Montrealskou úmluvou, rozhodl, že pomoc a poskytnutí péče cestujícím v případě významného zpoždění letu stanovené v tomto článku představují standardizovaná a okamžitá opatření k nápravě újmy, která nebrání tomu, aby dotyční cestující v případě, že jim totéž zpoždění způsobí mimoto i škody zakládající nárok na náhradu škody, mohli rovněž podat žaloby na náhradu uvedených škod za podmínek stanovených Montrealskou úmluvou. Soudní dvůr rovněž rozhodl, že povinnost odůvodnění byla splněna, jelikož z nařízení je patrná podstata cíle sledovaného orgány, a jelikož proto nemůže být vyžadováno, aby obsahovalo specifické odůvodnění pro každé ze zvolených technických řešení. Co se týče dodržení zásady proporcionality, jakožto obecné zásady práva Společenství, která vyžaduje, aby prostředky zavedené předpisem Společenství byly způsobilé k uskutečnění sledovaného cíle a nepřekračovaly meze toho, co je k dosažení tohoto cíle nezbytné, Soudní dvůr rozhodl, že pomoc, poskytnutí péče a odškodnění cestujících stanovené uvedeným nařízením nemají zjevně nepřiměřený charakter ve vztahu k cíli, který hodlá zákonodárce Společenství sledovat a kterým je zvýšení ochrany cestujících postižených zrušením nebo významným zpožděním letů. Co se týče zásady rovného zacházení, Soudní dvůr má za to, že povinnosti vyplývající z uvedeného nařízení nejsou neplatné, i když takové povinnosti ostatní způsoby dopravy nezatěžují. Jednotlivé druhy dopravy totiž nejsou zaměnitelné a situace cestujícího postiženého zrušením nebo významným zpožděním letu je objektivně odlišná od situace cestujícího využívajícího jiný způsob dopravy. Krom toho, újmy vzniklé cestujícím leteckých dopravců v případě zrušení nebo významného zpoždění letů jsou obdobné bez ohledu na společnost, se kterou uzavřeli smlouvu, a nemají žádnou souvislost s cenovými politikami. Se všemi leteckými společnostmi tedy musí být zacházeno stejně.

---

²⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení č. 295/91 (Úř. věst. L 46, s. 1; Zvl. vyd. 07/01, s. 306).

Zvláštní význam mají dva rozsudky týkající se směrnice 85/374²⁹. První se týká možností přesunu odpovědnosti z výrobce na dodavatele, druhý okamžiku uvedení výrobku do oběhu. Ve věci *Skov a Bilka* (rozsudek ze dne 10. ledna 2006, C-402/03, Sb. rozh. s. I-199) byl Soudní dvůr tázán na to, zda uvedená směrnice brání vnitrostátnímu pravidlu, podle kterého dodavatel nese bez omezení odpovědnost bez zavinění ze strany výrobce podle téže směrnice. Soudní dvůr konstatoval, že tato směrnice zavádí odpovědnost bez zavinění a přičítá ji výrobcí a harmonizuje v plném rozsahu otázky, které upravuje, a došel k závěru, že je třeba určení okruhu odpovědných osob považovat za taxativní. Jelikož uvedená směrnice stanoví odpovědnost dodavatele, pouze pokud nelze určit výrobce, vnitrostátní právní úprava stanovující přímou odpovědnost dodavatele za vady výrobku ve vztahu k poškozeným osobám rozšiřuje tento okruh odpovědných osob, a není proto přípustná. Co se týče naopak odpovědnosti výrobce za zavinění, Soudní dvůr rozhodl, že tatáž směrnice nebrání vnitrostátnímu právnímu pravidlu, podle kterého má dodavatel povinnost nést v plném rozsahu odpovědnost výrobce za zavinění v případě škody způsobené vadou výrobku, jelikož režim zavedený uvedenou směrnicí nevyklučuje použití jiných režimů smluvní nebo mimosmluvní odpovědnosti potud, pokud jsou založeny na odlišných základech, jako je odpovědnost za skryté vady nebo zavinění.

Ve věci *O'Byrne* (rozsudek ze dne 9. února 2006, C-127/04, Sb. rozh. s. I-1313) se jednalo jednak o to, ve který okamžik může být výrobek považován za uvedený do oběhu vzhledem k tomu, že promlčecí lhůta práv poskytnutých poškozenému činí deset let od uvedení výrobku do oběhu, a jednak o to, zda může dojít k záměně jednoho účastníka řízení za jiného, je-li žaloba chybně podána proti společnosti, která není skutečným výrobcem výrobku. Soudní dvůr rozhodl, že výrobek je uvedený do oběhu, když je ukončen výrobní proces provedený výrobcem a výrobek vstupuje do procesu prodeje, kdy je nabízen veřejnosti za účelem používání nebo spotřeby. Bez významu je skutečnost, zda výrobek je prodáván výrobcem přímo uživateli nebo spotřebiteli, nebo zda se tento prodej uskutečňuje v rámci distribučního procesu, který zahrnuje jeden či více subjektů. Proto, pokud je jeden z článků distribučního řetězce úzce spojen s výrobcem, toto spojení má za následek, že tuto entitu lze považovat za zapojenou do výrobního procesu dotčeného výrobku, takže pokud je podána žaloba proti společnosti, která je chybně považována za výrobce výrobku, přísluší vnitrostátnímu právu, aby stanovilo podmínky, za kterých může dojít k záměně účastníka řízení, přičemž musí být dbáno na to, aby byla dodržena osobní působnost směrnice, přičemž určení okruhu odpovědných osob je taxativní.

V oblasti srovnávací reklamy provedl Soudní dvůr ve věci *Lidl Belgium* (rozsudek ze dne 19. září 2006, C-356/04, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) výklad směrnice 84/450³⁰. Soudní dvůr, který byl dotazován na legitimitu dvou specifických forem srovnávací reklamy, které se obě zakládají na srovnávání cen, aniž by reklamní sdělení upřesňovala, které výrobky jsou srovnávány, jakož i příslušné ceny, rozhodl jednak, že uvedená směrnice nebrání tomu, aby se srovnávací reklama týkala hromadně sortimentů výrobků běžné spotřeby uváděných na trh dvěma konkurenčními řetězci obchodních domů, pokud jsou oba uvedené sortimenty

---

²⁹ Směrnice Rady 85/374/ES ze dne 25. července 1985 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se odpovědnosti za vadné výrobky (Úř. věst. L 210, s. 25; Zvl. vyd. 15/01, s. 257).

³⁰ Směrnice Rady 84/450/EHS ze dne 10. září 1984 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se klamavé reklamy, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/55/ES ze dne 6. října 1997 (Úř. věst. L 250, s. 17; Zvl. vyd. 15/01, s. 227).

tvoreny jednotlivými výrobky, které, je-li na ně nazíráno jako na dvojice, jednotlivě splňují požadavek srovnatelnosti uložený touto směrnicí. Krom toho, požadavek, aby reklama „objektivně srovnávala“ charakteristické rysy dotčeného zboží, nepředpokládá, aby srovnávané výrobky a ceny, tedy jak výrobky a ceny zadavatele reklamy, tak výrobky a ceny všech jeho srovnávaných soutěžitelů, byly v reklamním sdělení výslovně a vyčerpávajícím způsobem vyjmenovány. Charakteristické rysy tohoto zboží musí být nicméně „ověřitelné“, což je i případ jejich cen a obecné úrovně cen uplatňovaných řetězcem obchodních domů ohledně jeho sortimentu srovnatelných výrobků a částky, kterou může ušetřit spotřebitel, který takové výrobky nakupuje u jednoho, a nikoli u jiného řetězce. Nejsou-li srovnávané údaje, o něž se daný rys opírá, vyjmenovány ve srovnávací reklamě, zadavatel reklamy musí uvést zejména pro adresáty tohoto reklamního sdělení, kde a jak se mohou snadno seznámit s těmito údaji, aby mohli ověřit nebo nechat ověřit jejich správnost. Srovnávací reklama vyzdvihující nižší obecnou úroveň cen zadavatele reklamy ve srovnání s jeho hlavními soutěžiteli, přičemž srovnání se týkalo vzorku výrobků, může mít dále klamavý charakter ve třech následujících případech: pokud z reklamního sdělení nevyplývá, že se srovnání týkalo pouze takového vzorku, a nikoli všech výrobků zadavatele reklamy, pokud reklamní sdělení neidentifikuje srovnávané znaky nebo neinformuje příjemce o zdroji informací, kde je taková identifikace dostupná, nebo pokud reklamní sdělení obsahuje hromadný odkaz na rozpětí částek, které může ušetřit spotřebitel, který nakupuje u zadavatele reklamy, a nikoli u jeho soutěžitelů, aniž by jednotlivě uvádělo obecnou úroveň cen uplatňovaných každým z uvedených soutěžitelů a částku, kterou lze ušetřit při nákupech u zadavatele reklamy, a nikoli u každého z těchto soutěžitelů.

Ve věci *Mostaza Claro* (rozsudek ze dne 26. října 2006, C-168/05, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) provedl Soudní dvůr výklad směrnice 93/13³¹. Soudní dvůr, který byl tázán na to, zda vnitrostátní soud, kterému byla předložena žádost o zrušení rozhodčího nálezu v neprospěch spotřebitele, vydaného na základě rozhodčího řízení uloženého ustanovením smlouvy o předplatném na mobilní telefonní služby, které musí být kvalifikováno jako zneužívající, může tomuto návrhu vyhovět, přestože spotřebitel tuto povahu ustanovení před rozhodcem neuplatňoval, rozhodl, že uvedená směrnice musí být vykládána v tom smyslu, že vyžaduje, aby vnitrostátní soud posoudil neplatnost rozhodčí dohody a zrušil tento nálezh v důsledku toho, že uvedená dohoda obsahuje zneužívající klauzuli, i když spotřebitel neplatnost rozhodčí dohody uplatnil nikoli v rámci rozhodčího řízení, ale pouze v rámci žaloby na neplatnost.

V oblasti autorských práv a práv s nimi souvisejících Soudní dvůr ve věci *SGAE* (rozsudek ze dne 7. prosince 2006, C-306/05, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) upřesnil pojem „sdělování veřejnosti“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29³², který zavádí výhradní právo autorů povolit nebo zakázat takové sdělování jejich děl. Soudní dvůr, který byl dotázán Audiencia Provincial de Barcelona (Španělsko) v rámci sporu mezi SGAE, španělskou organizací pověřenou správou autorských práv, a hotelovou společností, musel zejména určit, zda uvedený pojem pokrývá šíření programů pomocí televizních přijímačů umístěných v hotelových pokojích. Soudní dvůr provedl výklad dotčeného ustanovení směrnice 2001/29 ve světle mezinárodního práva, které má tato směrnice provést na úrovni Společenství,

---

³¹ Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288).

³² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (Úř. věst. L 167, s. 10; Zvl. vyd. 17/01, s. 230).

konkrétně Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 24. července 1971 a Smlouvy Světové organizace pro duševní vlastnictví (WIPO) o právu autorském ze dne 20. prosince 1996, a zvolil globální přístup. Uvedl, že potenciálními televizními diváky těchto děl jsou nejen klienti přítomní v pokojích a klienti přítomní v jiných hotelových prostorech, kde je k dispozici televizní přijímač, ale rovněž postupně se střídající klienti hotelu. To představuje značný počet osob, které musí být považovány za veřejnost ve smyslu směrnice 2001/29. Soudní dvůr měl proto za to, že nepředstavuje-li umístění televizních přijímačů v hotelových pokojích samo o sobě sdělování veřejnosti, je tomu tak naopak v případě šíření signálu klientům hotelem prostřednictvím těchto televizních přijímačů. Mimoto, soukromá povaha pokojů je v tomto ohledu bezvýznamná.

Ochranné známky

V oblasti práva ochranných známek je třeba uvést rozsudek vydaný ve věci *Bovemij Verzekeringen* (rozsudek ze dne 7. září 2006, C-108/05, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí), který upřesňuje, které území musí být zohledněno pro posouzení, zda označení získalo rozlišovací způsobilost užíváním ve smyslu čl. 3 odst. 3 směrnice 89/104³³, v členském státě nebo v takové skupině členských států majících společné právní předpisy o ochranných známkách, jakou je v tomto případě Benelux (který je podle judikatury Soudního dvora považován za členský stát). Soudní dvůr rozhodl, že pro posouzení, zda důvody pro zamítnutí uvedené v čl. 3 odst. 1 písm. b) až d) uvedené směrnice musí být odmítnuty z důvodu získání rozlišovací způsobilosti užíváním na základě čl. 3 odst. 3, je relevantní pouze situace panující v té části území dotyčného členského státu, kde byly konstatovány důvody pro zamítnutí. V důsledku toho uplatnění výjimky z důvodů pro zamítnutí stanovené v čl. 3 odst. 3 téže směrnice předpokládá, že ochranná známka získala rozlišovací způsobilost užíváním v celé části území členského státu, nebo v celé části území Beneluxu, ve které existuje důvod pro zamítnutí. Mimoto, jedná-li se o ochrannou známku sestávající z jednoho nebo více slov úředního jazyka dotčeného členského státu a pokud důvod pro zamítnutí existuje pouze v jednom z jeho jazykových regionů, je třeba prokázat, že ochranná známka získala rozlišovací způsobilost užíváním v celém tomto jazykovém regionu. Jelikož označení dotčené v tomto případě (EUROPOLIS) obsahuje nizozemský výraz (polis), je namístě zohlednit část Beneluxu, kde se užívá nizozemština.

Daně

V této oblasti se jedna z věcí týkala zákazu diskriminačního vnitrostátního zdanění a tři režimu daně z přidané hodnoty v právu Společenství.

Ve spojených věcech *Nádasdi* (rozsudek ze dne 5. října 2006, C-290/05 a C-333/05, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) Soudní dvůr prohlásil za neslučitelnou s právem Společenství maďarskou registrační daň, neboť tím, že je uplatňována na dovezená ojetá vozidla z jiných členských států, aniž by byl zohledněn pokles jejich hodnoty, je zatěžuje více než podobná ojetá vozidla již registrovaná v Maďarsku, která podléhala téže dani při své první registraci. Soudní dvůr provedl přezkum

---

³³ První směrnice Rady 89/104/EHS ze dne 21. prosince 1988, kterou se sblíží právní předpisy členských států o ochranných známkách (Úř. věst. 1989, L 40, s. 1; Zvl. vyd. 17/01, s. 92).

dotčené daně s ohledem na zákaz diskriminačního vnitrostátního zdanění výrobků, které pocházejí z jiných členských států, stanovený v článku 90 ES, a provedl srovnání účinků uvedené daně na ojeté vozidlo dovezené z jiného členského státu s účinky zatěžujícími podobné ojeté vozidlo zaregistrované v Maďarsku. Soudní dvůr konstatoval, že posledně uvedené vozidlo, u kterého byla tato daň uhrazena, když bylo nové, ztrácí časem část své tržní hodnoty a že výše daně zahrnutá ve zbytkové ceně se poměrně k tomu snižuje. Naopak, vozidlo téhož modelu, stáří, se stejným počtem najetých kilometrů a mající další totožné vlastnosti, koupené jako ojeté v jiném členském státě, podléhá dani, aniž by tato daň byla poměrně ke ztrátě hodnoty vozidla snížena, takže toto vozidlo je zatíženo vyšší daní. Soudní dvůr na základě toho došel k závěru, že článek 90 ES ukládá, aby bylo znehodnocení ojetých vozidel, která jsou předmětem zdanění, zohledněno.

Ve věci *Stichting Kinderopvang Enschede* (rozsudek ze dne 9. února 2006, C-415/04, Sb. rozh. s. I-1385) se Soudní dvůr vyjádřil k osvobození od daně z přidané hodnoty (dále jen „DPH“) činností ve veřejném zájmu uvedených v čl. 13 části A odst. 1 písm. g) a h) šesté směrnice 77/388³⁴, a sice činností úzce spojených se sociální péčí, sociálním zabezpečením, jakož i ochranou dětí nebo mládeže. V tomto případě šlo o služby poskytované neziskovou institucí v postavení zprostředkovatele mezi osobami, které poptávají službu péče o děti, a osobami, které ji nabízejí. Soudní dvůr měl za to, že osvobození takové činnosti od DPH podléhá třem podmínkám, jejichž ověření přísluší vnitrostátnímu soudu. Zaprvé, služba péče o děti poskytovaná denními pečovateli, jakožto hlavní plnění, se kterým je činnost instituce velmi úzce svázána, musí sama splňovat podmínky pro osvobození, zejména kritérium „sociální povahy“, jenž musí být poskytovateli přiznáno. Dále musí být služby poskytované dotčenou institucí v postavení zprostředkovatele nezbytné pro službu péče o děti, a to v tom smyslu, že výběr a školení denních pečovatelů ze strany instituce musí mít za účinek to, že činí pečovatelskou službu službou takové povahy a kvality, že by službu totožné hodnoty nebylo možné získat bez použití služby tohoto zprostředkovatele. A konečně, hlavním účelem těchto služeb nesmí být získání dodatečného příjmu poskytováním plnění, která jsou v přímém soutěžním vztahu s plněními poskytovanými obchodními podniky povinnými k této dani.

Ve věcech *University of Huddersfield a Halifax a další* (rozsudky ze dne 21. února 2006, C-223/03, Sb. rozh. s. I-1751, a C-255/02, Sb. rozh. s. I-1609) Soudní dvůr uvedl, že v oblasti daně z přidané hodnoty jsou plněním dodání zboží nebo poskytnutí služeb a hospodářská činnost ve smyslu výše uvedené šesté směrnice, pokud splňují objektivní kritéria, na nichž jsou uvedené pojmy založeny. S výhradou případů daňového podvodu není otázka, zda dotyčné plnění je uskutečněno s jediným cílem, a to získat daňové zvýhodnění, relevantní. Otázky položené ve výše uvedené věci *Halifax a další* nicméně Soudnímu dvoru umožnily dodat, že zásada zákazu zneužívajících praktik, které jsou chápány jako plnění, jež nejsou uskutečněna v rámci obvyklých obchodních podmínek, nýbrž pouze s cílem získat zneužívajícím způsobem výhody upravené právem Společenství, se uplatní rovněž v oblasti DPH. V důsledku toho nemůže osoba povinná k dani provést odpočet DPH odvedené na vstupu, pokud plnění zakládající tento nárok představují zneužití. Soudní dvůr v tomto ohledu upřesnil, že existence zneužití v oblasti DPH předpokládá splnění dvou podmínek. Jednak aby výsledkem dotčených plnění přes formální použití podmínek stanovených relevantními ustanoveními v šesté směrnici a ji provádějících vnitrostátních předpisech bylo získání daňového zvýhodnění, jehož

---

³⁴ Šestá směrnice Rady 77/388/EHS ze dne 17. května 1977 o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se daní z obratu – Společný systém daně z přidané hodnoty: jednotný základ daně (Úř. věst. L 145, s. 1; Zvl. vyd. 09/01, s. 23), ve znění směrnice Rady 95/7 ze dne 10. dubna 1995 (Úř. věst. L 102, s. 18).

poskytnutí by bylo v rozporu s cílem sledovaným těmito ustanoveními. Krom toho musí ze všech objektivních okolností rovněž vyplývat, že hlavním cílem dotčených plnění je získání daňového zvýhodnění, přičemž zákaz zneužití není relevantní, pokud dotčená plnění mohou mít jiné odůvodnění.

Dále je v tomto kontextu třeba uvést třetí rozsudek vydaný týž den ve věci *BUPA Hospitals a Goldsbrough Developments* (rozsudek ze dne 21. února 2006, C-419/02, Sb. rozh. s. I-1685), ve kterém Soudní dvůr rozhodl, že čl. 10 odst. 2 druhý pododstavec šesté směrnice, který stanoví, že v případě provedení zálohové platby vzniká daňová povinnost k DPH, aniž by již došlo k dodání zboží nebo poskytnutí služby, se nepoužije na zálohy zaplacené za dodání zboží nebo poskytnutí služeb, která ještě nejsou jasně identifikována.

Ve věci *Banca popolare di Cremona* (rozsudek ze dne 3. října 2006, C-475/03, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) Soudní dvůr rozhodl, že italská regionální daň z výrobních činností (dále jen „IRAP“) je slučitelná s šestou směrnicí 77/388, zejména s jejím článkem 33, který členskými státy zakazuje zavádět nebo zachovávat daňové systémy mající povahu daní z obratu. Soudní dvůr došel k tomuto závěru srovnáním charakteristických rysů této daně s rysy DPH. Soudní dvůr v tomto ohledu konstatoval, že IRAP je daň stanovená z čisté výrobní hodnoty vytvořené podnikem v průběhu daného období (rozdíl mezi „výrobní hodnotou“ a „výrobními náklady“), která zahrnuje prvky, které nemají přímou spojitost s dodáním zboží nebo poskytováním služeb jako takovými. IRAP tedy na rozdíl od DPH není poměrná k ceně dodaného zboží nebo poskytnutých služeb. Soudní dvůr dále poukázal na to, že všechny osoby povinné k dani nemají možnost dotčenou daňovou zátěž přenést, takže tato daň není pojata tak, aby byla přenesena na konečného spotřebitele, zatímco DPH zatěžuje pouze konečného spotřebitele a je naprosto neutrální ve vztahu k osobám povinným k dani, které vystupují ve výrobním a distribučním procesu, jenž předchází fázi konečného zdanění, bez ohledu na počet uskutečněných plnění. Jelikož tak IRAP nevykazuje všechny základní znaky DPH, nepředstavuje daň, kterou lze označit za daň z obratu ve smyslu čl. 33 odst. 1 šesté směrnice, a toto ustanovení nebrání jejím zachování.

Sociální politika

Směrnice 93/104 týkající se některých aspektů úpravy pracovní doby byla předmětem tří věcí, zatímco zákaz diskriminace mezi zaměstnanci a zaměstnankyněmi byl podstatou čtvrté věci³⁵ a rámcová dohoda o pracovních poměrech na dobu určitou věci páté.

Ve věci *Federatie Nederlandse Vakbeweging* (rozsudek ze dne 6. dubna 2006, C-124/05, Sb. rozh. s. I-3423) byl Soudní dvůr tázán na to, zda je možnost finanční náhrady za dny minimální doby dovolené za kalendářní rok, které byly nastřádány během předchozích let, v rozporu s čl. 7 odst. 2 směrnice 93/104. Soudní dvůr rozhodl, že toto ustanovení musí být vykládáno v tom smyslu, že brání tomu, aby vnitrostátní ustanovení umožňovalo po dobu platnosti pracovní smlouvy, aby byly dny dovolené za kalendářní rok ve smyslu čl. 7 odst. 2 uvedené směrnice, které nejsou vyčerpány v průběhu daného roku, následující rok nahrazeny finanční náhradou. Soudní dvůr se totiž domnívá, že nárok každého pracovníka na placenou

³⁵ Směrnice Rady 93/104/ES ze dne 23. listopadu 1993 o některých aspektech úpravy pracovní doby (Úř. věst. L 307, s. 18; Zvl. vyd. 05/02, s. 197), ve znění směrnice 2000/34/ES ze dne 22. června 2000 (Úř. věst. L 195, s. 41; Zvl. vyd. 05/04, s. 27).

dovolenou za kalendářní rok musí být považován za zásadu sociálního práva Společenství mající zvláštní význam, od níž se nelze odchýlit a jejíž provedení příslušnými vnitrostátními orgány může být uskutečněno pouze v mezích výslovně uvedených samotnou směrnicí. Tato směrnice zakotvuje pravidlo, podle něž musí mít pracovník možnost skutečného odpočinku, aby byla zajištěna účinná ochrana jeho bezpečnosti a zdraví, neboť pouze v případě ukončení pracovního poměru čl. 7 odst. 2 směrnice umožňuje, aby nárok na placenou dovolenou za kalendářní rok byl nahrazen poskytnutím finanční náhrady.

Ve věcech *Robinson-Steele a další* (rozsudek ze dne 16. března 2006, C-131/04 a C-257/04, Sb. rozh. s. I-2531) se Soudní dvůr vyslovil k tomu, zda proplacení nároku na dovolenou za kalendářní rok, na základě místní kolektivní smlouvy, ve formě části mzdy vyplácené pracovníkovi za provedenou práci, aniž by pracovník obdržel za tuto dovolenou platbu vyplácenou nad to, co je vypláceno za provedenou práci, je slučitelné s čl. 7 odst. 1 směrnice 93/104. Soudní dvůr jasně konstatoval, že čl. 7 uvedené směrnice brání tomu, aby proplacení minimální dovolené za kalendářní rok ve smyslu tohoto ustanovení bylo předmětem částečných plateb rozložených v průběhu odpovídajícího pracovního roku a vyplácených spolu s odměnou za provedenou práci, a nikoliv platby za určené období, během něhož pracovník skutečně čerpá dovolenou.

Ve věci *Komise v. Spojené království* (rozsudek ze dne 7. září 2006, C-484/04, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) Soudní dvůr rozhodoval v procesním rámci žaloby na nesplnění povinnosti. Podle směrnice 93/104, ve znění směrnice 2000/34, neplní členský stát své povinnosti, uplatňuje-li na pracovníky, jejichž pracovní doba se částečně neměří nebo není předem určena nebo si ji může určit pracovník sám z důvodu zvláštní povahy své činnosti, odchylku z pravidel týkajících se práva na dobu odpočinku a nepřijme-li opatření nezbytná k provedení práv pracovníků na doby denního odpočinku a odpočinku v týdnu. Užitečný účinek práv udělených pracovníkům uvedenou směrnicí nutně zahrnuje povinnost členských států zaručit dodržení práva na skutečný odpočinek. Členský stát, který po provedení stanoví, že pracovníkům bude poskytnuto právo na odpočinek, a který v pokynech o výkonu těchto práv adresovaných zaměstnavatelům a pracovníkům uvádí, že zaměstnavatel nicméně nemusí zajistit, že pracovníci skutečně těchto práv využijí, nezajišťuje ani dodržení minimálních požadavků obsažených v téže směrnicí, ani její hlavní cíl. Takové pokyny tím, že dávají najevo, že zaměstnavatelé sice nesmí zabránit tomu, aby si pracovníci tyto minimální doby odpočinku vybrali, nicméně že se nemusí postarat o to, aby pracovníci byli skutečně schopni tohoto práva využít, jednoznačně mohou zbavovat práva poskytnutá uvedenou směrnicí jejich podstaty a nejsou v souladu s cílem této směrnice, podle které jsou minimální doby odpočinku nezbytné pro ochranu bezpečnosti a zdraví pracovníků.

Ve věci *Cadman* (rozsudek ze dne 3. října 2006, C-17/05, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) se Soudní dvůr vyjádřil k výkladu článku 141 ES a zároveň upřesnil rozsudek *Danfoss* (rozsudek ze dne 17. října 1989, 109/88, Recueil, s. 3199), který poté, co je v něm uvedeno, že použití kritéria počtu odsloužených let může mít za následek méně příznivé zacházení se zaměstnankyněmi než se zaměstnanci, konstatoval, že zaměstnavatel nemusí zvlášť odůvodňovat použití tohoto kritéria. Soudní dvůr potvrdil, že vzhledem k tomu, že použití kritéria počtu odsloužených let je zpravidla způsobilé dosáhnout legitimního cíle odměnit nabytou zkušenost, která zaměstnanci umožňuje, aby lépe plnil své úkoly, v případě, že použití tohoto kritéria jako činitele přispívajícího k určení odměny má za následek rozdíly v odměně za stejnou nebo rovnocennou práci mezi zaměstnanci a zaměstnankyněmi, které musejí být zahrnuty do srovnání, zaměstnavatel nemusí zvlášť prokazovat, že použití tohoto kritéria je způsobilé dosáhnout uvedeného cíle,

co se týče daného zaměstnání, ledaže zaměstnanec předloží skutečnosti, které jsou způsobilé vzbudit závažné pochybnosti v tomto ohledu. Je tudíž povinností zaměstnavatele, aby prokázal, že to, co zpravidla platí, a sice že počet odsloužených let jde ruku v ruce se zkušeností a že zaměstnanci umožňuje, aby lépe plnil své úkoly, platí rovněž, co se týče dotčeného zaměstnání. Krom toho, pokud je pro určení odměny používán systém klasifikace prací založený na hodnocení práce, která má být vykonána, nemusí být v rámci tohoto systému prokázáno, že zaměstnanec, vzatý individuálně, nabyt během rozhodného období zkušenost, která mu umožnila lépe plnit jeho práci. Naopak, je třeba vzít objektivně v úvahu povahu práce, která má být vykonána.

Ve věci *Adeneler a další* (rozsudek ze dne 4. července 2006, C-212/04, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) se měl Soudní dvůr vyjádřit k výkladu ustanovení 1 a 5 rámcové dohody o pracovních poměrech na dobu určitou, uzavřené dne 18. března 1999, která je obsažena v příloze směrnice 1999/70 o rámcové dohodě o pracovních poměrech na dobu určitou uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS³⁶. Soudní dvůr konstatoval, že uvedená rámcová dohoda nestanoví všeobecnou povinnost členských států upravit přeměnu pracovních smluv na dobu určitou na smlouvy na dobu neurčitou, avšak rozhodl, že použití po sobě jdoucích pracovních smluv na dobu určitou, které by bylo ospravedlněno pouhou okolností, že je upraveno obecným právním nebo správním předpisem členského státu, je v rozporu s ustanovením 5 bodem 1 písm. a) rámcové dohody. Pojem „objektivní důvody“ ve smyslu uvedeného ustanovení, ospravedlňující obnovení po sobě jdoucích pracovních smluv nebo poměrů na dobu určitou, naopak vyžaduje, aby použití tohoto zvláštního typu pracovních poměrů, tak jak je upraveno vnitrostátní právní úpravou, bylo ospravedlněno existencí konkrétních skutečností vztahujících se zejména k dotčené činnosti a podmínkám jejího výkonu. Stejně tak, vnitrostátní právní úprava, která stanoví, že pouze pracovní smlouvy nebo poměry na dobu určitou, které od sebe nejsou odděleny časovým rozmezím překračujícím 20 pracovních dnů, musejí být považovány za „po sobě jdoucí“ ve smyslu uvedeného ustanovení, je v rozporu s touto dohodou. Takové ustanovení ohrožuje předmět, cíl i užitečný účinek rámcové dohody, jelikož umožňuje zaměstnávat zaměstnance po dobu více let za nejistých podmínek, neboť zaměstnanec nemá v praxi často jinou volbu než přijmout přerušení v řádu 20 pracovních dnů v rámci řetězce smluv se svým zaměstnavatelem. A konečně, uvedená rámcová dohoda brání použití vnitrostátní právní úpravy, která pouze ve veřejném sektoru absolutně zakazuje, aby po sobě jdoucí smlouvy na dobu určitou, jejichž skutečným účelem je pokrytí „trvalých a stálých potřeb“ zaměstnavatele, a musejí být tedy považovány za zneužívající, byly přeměněny na smlouvy na dobu neurčitou.

Spolupráce ve věcech občanských a soudních

V této oblasti musel Soudní dvůr provést výklad Bruselské úmluvy z roku 1968 a nařízení č. 1346/2000 o úpadkovém řízení.

V rámci Protokolu ze dne 3. června 1971 o výkladu Úmluvy ze dne 27. září 1968 o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech³⁷ se Soudní dvůr vyslovil k dosahu pravidla výlučné příslušnosti stanoveného v čl. 16

³⁶ Směrnice Rady 1999/70/ES ze dne 28. června 1999 o rámcové dohodě o pracovních poměrech na dobu určitou uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS (Úř. věst. L 175, s. 43; Zvl. vyd. 05/03, s. 368).

³⁷ Úř. věst. 1975, L 204, s. 28.

bodě 4 v oblasti sporů o zápis nebo platnost patentů. Ve věci *GAT* (rozsudek ze dne 13. července 2006, C-4/03, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí) byla Soudnímu dvůru předložena otázka, zda se příslušnost soudů smluvního státu, na jehož území bylo požádáno o udělení nebo zápisu patentu nebo kde byl patent udělen nebo zapsán nebo platí za udělený nebo zapsaný na základě mezinárodní smlouvy, týká všech sporů o zápis nebo platnost patentu, bez ohledu na to, zda je tato otázka uplatněna prostřednictvím žaloby nebo námitky, nebo zda se použije pouze na spory, ve kterých je tato otázka uplatněna žalobou. Na základě teleologického výkladu čl. 16 bodu 4 uvedené úmluvy došel Soudní dvůr k závěru, že výlučná příslušnost, kterou toto ustanovení stanoví, se uplatňuje nezávisle na procesně právním rámci, ve kterém je otázka zápisu nebo platnosti patentu uplatněna, bez ohledu na to, zda to bylo prostřednictvím žaloby nebo námitky, při zahájení řízení nebo v jeho pozdějším stadiu. Pouze toto řešení totiž umožňuje zajistit, že stanovená kogentní povaha pravidla o příslušnosti nebude obcházena, že bude zachována předvídatelnost pravidel o příslušnosti zakotvených Úmluvou a že bude vyloučeno nebezpečí rozporných rozhodnutí.

Ve věci *Eurofood IFSC* (rozsudek ze dne 2. května 2006, C-341/04, Sb. rozh. s. I-3813) poskytl Soudní dvůr důležitá poučení týkající se nařízení č. 1346/2000 o úpadkovém řízení³⁸. Soudní dvůr v ní zejména upřesnil pojem „místa, kde jsou soustředěny hlavní zájmy“ dlužníka, kterým jsou určovány soudy příslušné k zahájení úpadkového řízení a za které se v případě společnosti považuje sídlo, pokud není prokázán opak. Jsou-li sídla mateřské společnosti a její dceřiné společnosti ve dvou různých členských státech, určení místa, kde jsou soustředěny hlavní zájmy dceřiné společnosti, je tak v systému určování příslušnosti soudů členských států zavedeném tímto nařízením zvláště důležité (v tomto případě se jednalo o irskou dceřinou společnost italské společnosti Parmalat). Poté, co Soudní dvůr uvedl, že v uvedeném systému existuje zvláštní soudní příslušnost pro každého dlužníka, který je právně odlišným subjektem, rozhodl, že za účelem zajištění právní jistoty a předvídatelnosti ohledně určení příslušného soudu může být vyvrátitelná domněnka ve prospěch sídla společnosti vyvrácena pouze tehdy, jestliže skutečnosti, jež jsou objektivní a zjiřitelné třetími osobami, umožní prokázat existenci skutečné situace odlišné od té, kterou má odrážet umístění do místa předmětného sídla. Soudní dvůr v tomto ohledu předložil příklad společnosti typu „poštovní schránky“, která nevykonává žádnou činnost v místě, kde se nachází její sídlo. Soudní dvůr naopak zdůraznil, že pouhá skutečnost, že mateřská společnost se sídlem v jiném členském státě může kontrolovat nebo kontroluje rozhodnutí společnosti v hospodářské oblasti, nestačí k vyvrácení této domněnky. Krom toho je třeba z rozsudku *Eurofood IFSC* uvést, že zásada vzájemné důvěry vylučuje, aby soudy členského státu kontrolovaly příslušnost soudu státu, ve kterém bylo hlavní úpadkové řízení zahájeno.

Policejní a soudní spolupráce v trestních věcech

Ve dvou věcech týkajících se žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce provedl Soudní dvůr výklad článku 54 Úmluvy k provedení Schengenské dohody³⁹, který zakotvuje zásadu *non bis in idem* v rámci policejní a soudní spolupráce v trestních

---

³⁸ Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000 o úpadkovém řízení (Úř. věst. L 160, s. 1; Zvl. vyd. 19/01, s. 191).

³⁹ Úmluva k provedení Schengenské dohody ze dne 14. června 1985 mezi vládami států Hospodářské unie Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích (Úř. věst. 2000, L 239, s. 19; Zvl. vyd. 19/02, s. 9).

věcech, a konkrétněji jasně uvedl, co je třeba rozumět pod pojmem „tentýž čin“ ve smyslu tohoto ustanovení.

Ve věci *Van Esbroeck* (rozsudek ze dne 9. března 2006, C-436/04, Sb. rozh. s. I-2333) Soudní dvůr poté, co upřesnil, že uvedená zásada se musí uplatnit na trestní řízení zahájené v jednom smluvním státě pro čin, za který již byla dotyčná osoba v jiném smluvním státě odsouzena, i když uvedená úmluva v tomto posledně uvedeném státě ještě nebyla v platnosti v okamžiku, kdy byl vynesena uvedený odsuzující rozsudek, byla-li v dotčených smluvních státech v platnosti v okamžiku posuzování podmínek pro uplatnění zásady *non bis in idem* orgánem, u něhož bylo řízení zahájeno později, rozhodl, že článek 54 Úmluvy k provedení Schengenské dohody musí být vykládán v tom smyslu, že jednak relevantním kritériem pro účely uplatnění uvedeného článku je kritérium totožnosti skutkové podstaty činu chápané jako existence souboru skutků, které jsou vzájemně neoddělitelně spojeny, nezávisle na právní kvalifikaci tohoto činu nebo na chráněném právním zájmu, a jednak, že trestné činy spočívající ve vývozu a dovozu týčž omamných látek stíhané v různých smluvních státech této úmluvy musí být v zásadě považovány za „tentýž čin“ ve smyslu tohoto článku 54, přičemž konečné posouzení v tomto ohledu přísluší příslušným vnitrostátním orgánům.

Ve věci *Van Straaten* (rozsudek ze dne 28. září 2006, C-150/05, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí), ve které byla položena podobná otázka, na kterou byla dána tatáž odpověď, Soudní dvůr upřesnil, že zásada *non bis in idem* se uplatní na rozhodnutí soudních orgánů smluvního státu, kterým se obžalovaný pravomocně zprošťuje obžaloby pro nedostatek důkazů.